

ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2008 ਦਾ CWP ਨੰਬਰ 4150), 22 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(13) ਰਾਜ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਰਾਜ-ਜਵਾਬਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(14) ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾ/ਰਿਟਾਇਰਲ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਆਰ. ਐਨ. ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਜੇ. ਐਸ. ਖੇਹਰ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿੱਤਲ ਜੇ. ਜੇ.

ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਤਾ

2008 ਦਾ ਸੀਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 14859

30 ਮਈ, 2009

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 - Art. 19(1)(g) ਅਤੇ 226—ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 — Ss.-2(9)109, 110 ਅਤੇ 112—ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਸਿਤੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001—MBBS ਕੋਰਸ ਲਈ ਦਾਖਲਾ—ਸਿੱਖ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਕੋਟਾ—ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੀ ਦਾੜੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵੱਢਦੇ ਹਨ—ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ, ਸ਼ੇਵ ਕਰਦਾ, ਵੱਢਦਾ ਜਾਂ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਂ—ਰੱਖਣਾ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨਾ

ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗਤਾ ਜਾਇਜ਼-3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੋਟੇ ਰੱਖੇ ਹਨ-ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। 1925 ਦਾ ਐਕਟ—ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ: ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ 'ਤੇ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦਾ ਚੁਸਤ ਨਿਯੰਤਰਣ- ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਸਾਰੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਭਰਵੱਟੇ ਵੱਢਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ, ਨਹੀਂ - ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿ 'ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰਨ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ—ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ—ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ- ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ”, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਵਾਬ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟੇ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਖੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਇੱਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਵਿੱਚ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(ਪੰ: 127)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ", "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ" ਅਤੇ "ਪਾਤੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੁਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ (ਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ), ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪੰ: 127)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 1925 ਅਤੇ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਮ੍ਹਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, "ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ" (ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੋ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਵਿੱਚ ਦੇ ਵਾਰ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ, ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

(ਪੰ: 127)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 111 ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਵਿੱਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ "ਜਨਰਲ ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਰਡ ਇਸ

ਲਈ ਕੋਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 112

GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 56
AND OTHERS (J.S, Khehar, J.) (F.B.)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925, ਧਾਰਾ 109 ਅਤੇ 110 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਹਰੇਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਫੰਡ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਫੰਡ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 111 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਗਠਜੋੜ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 130 ਅਤੇ 131)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ “ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ” ਲਈ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ “ਧਾਰਮਿਕ” ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ “ਵਿਦਿਅਕ” ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਸਿਰਫ “ਧਾਰਮਿਕ” ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਭਾਵ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ “ਵਿਦਿਅਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ” ਤੱਕ ਬੇਲੋੜਾ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ “ਸਿੱਖ” ਕੇਵਲ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ **ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ** ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(9) ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ

(Para 136)

ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹੈ ("ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹਾਂ...")। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਝੂਠਾ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ 'ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ' (ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ) ਵਿਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਝੂਠੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ।

(ਪੰ: ੧੩੯)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ, ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਭ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਲਾਭ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਤਤਕਾਲ ਸਿੱਟਾ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਿਤੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ **ਮੈਗਨਾ-ਕਾਰਟਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਢੇ**। ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ " ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ।" ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਹੀ ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ਪਾਰਾ 142 ਅਤੇ 143)

ਅੱਗੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਜਾਂ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਾਬਾਲਗ (ਭਾਵ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ) ਲਈ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕੈਦ ਸਮੇਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਰਿਣਾਮੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਲਾ ਹਵਾਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਭੁੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ “ਸਿੱਖੀ ਦਲਦਲ” ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੜਕੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਲ ਕੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਬਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇ ਉਸ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਭਾਈਚਾਰੇ (ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ) ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ/ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਤਤਕਾਲ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ, ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ”, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਹ ਫਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਸੰਭਾਲਣ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ‘ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ’ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣਾ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨੂੰ “ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸ” ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਜ਼ਾ ਭੋਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੁਆਫੀਯੋਗ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ, ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ, ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ

ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ (ਧਰਮ ਦੇ) ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਝਗੜੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਰਮ ਦਾ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਾਂ ਗੈਰ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲੂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ, ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ ਜਾਂ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਵੇ, ਯਕੀਨਨ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ "ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ" ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਨੁਸ਼ਖਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਕੋਟਾ.

(ਪੰ: ੧੪੯)

ਅੱਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, **ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, ਜੇ.ਟੀ. 2003(7) SC 1** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੌਮ ਦਾ ਕੋਟਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਹੈ।

ਰਾਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਜੀ.ਐਸ.ਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ
ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ.

ਕੋਟੀਐਸ ਤੁਲਸੀ, ਆਰਟੀਪੀਐਸ ਤੁਲਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ

ਐਚ.ਐਸ.ਫੂਲਕਾ, ਡੀ.ਐਸ.ਪਟਵਾਲੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ.

ਅਨੁਪਮ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਟੈਂਡਿੰਗ ਕਾਉਂਸਲ ਅਸ਼ੀਸ਼ ਰਾਵਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ
ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਚੇਤਨ ਮਿੱਤਲ, ਐਡੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਲਈ ਏ.ਜੀ.

ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੇ. ਬਿਸ਼ਨੋਈ, ਡੀ.ਏ.ਜੀ., ਹਰਿਆਣਾ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਲਈ।

ਬੀ ਬੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ.

ਐਮਐਸ ਰਾਹੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ

ਦੀਪਕ ਸਿੱਬਲ, ਸੌਰਵ ਵਰਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ

ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲਵੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ

ਸੰਜੀਵ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੇਜੇ ਕੌਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ.

ਸੂਚਕਾਂਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਵਰਣਨ	ਪੈਰੇ
ਨੰ.	
1 ਜਾਣ-ਪਛਾਣ	01-02

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB
AND OTHERS (J.S. Khetiar, J.) (F.B.)**

6
2

2	ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ	03-07
3	ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ	08-10
4	ਮੇਸ਼ਨ ਹੈਰਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਦੇਸ਼	11-12
5	ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ	13-17
6		18-24
	ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼	
7	ਕੀ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ 25-27 ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ?	
8	ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰ	28
9	ਕੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ 29-128 ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ?	
	—ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ	30—54
	"ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ"	55-57
	"ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ"	58-60
	ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰ	61-67
	-ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ	68-74
	-ਵਿਚਾਰਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰ	75- 126
	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ	75-84
	ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ	85-98
	ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ	99-107
	ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ	108-120
	ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ	121-126
	—ਸਿੱਟਾ	127-128
129-151	ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ 10 ਨਤੀਜੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ	
	ਕੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 129— 138 1925 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ?	
	ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਸਥਿਤੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ 39— 141 ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।	

1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦਾ?

ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ 142-144 ਤਹਿਤ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001?

- ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਸਾਰੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹਨ 145-147 ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਕੀ 148-149 ਸਿੱਖ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ “ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ” ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?

- ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ **ਕਰਨਾਟਕ** ਰਾਜ, ਜੇ.ਟੀ. 2003(7) SC 1 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 150-151 ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ?

11 ਸਮਾਪਤੀ ਟਿੱਪਣੀ।

152-1544

ਜੇ. ਐਸ. ਖੇਹਰ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨਾ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਜ਼ਬਾਤ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਬੈਂਚ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੰਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਸੁਣਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਨਵਸ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਸਕੈਨਰ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਸੀ ਭਾਵ ਕਿ ਕੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ/ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹੱਥ ਲੇਖਾ ਲੈਣ ਲਈ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਜੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

(2) ਧਰਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੱਧਮ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਈ,

ਇਹ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਨੁਭਵ ਸੀ

ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਅਣਲਿਖਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਅਤੇ ਜਾਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੇਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸ਼ਾਇਦ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼/ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੇ ਗਏ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਿਰਛੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਧਰਮ ਇੱਕ ਸਵੈਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ, ਸਾਰੇ ਫਰਕ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਇੱਥੇ ਲਏ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਦੇਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਯੂਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ, ਸ੍ਰੀ ਅਨੁਪਮ ਗੁਪਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਸਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ; ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ।

(3) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਵਿਖੇ MBBS ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈ.ਏ.ਡੀ. ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਸੈਸ਼ਨ 2008-09 ਲਈ ਉਕਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਅਨਏਡਿਡ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਡੈਂਟਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ-ਕਮ-ਬਿਨੈ ਪੱਤਰ ਫਾਰਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿਖੇ ਐੱਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਕੋਰਸ ਦੀਆਂ 100 ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨਾ। ਉਪਰੋਕਤ 100 ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 50% ਭਾਵ 50 ਸੀਟਾਂ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਇੱਕ "ਨੋਟਿਸ" ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ "ਨੋਟਿਸ" ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਟੀ.ਐੱਮ.ਏ. ਪਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ, ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਕੇਸ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਪੀ.ਏ. ਇਨਾਮਦਾਰ ਦੇ ਕੇਸ (31 ਅਕਤੂਬਰ, 2002 ਅਤੇ 12 ਅਗਸਤ, 2005) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਭਵਿੱਖੀ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਣਗੇ।

(4) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਭਾਗ-ਬੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਢਲਾ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ।

ਟੈਸਟ ਉਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ-

(1) ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ;

(11) 31 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਤੱਕ 17 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(111) ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ, ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਭਾਗ II ਪ੍ਰੀਖਿਆ (10+2 ਸਟ੍ਰੀਮ ਦੀ 12 ਵੀਂ ਜਮਾਤ), ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਲਏ ਗਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਨੂੰਨੀ ਬੋਰਡ/ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆ। (ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਮਾਰਚ/ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਲਾਨਾ ਇਮਤਿਹਾਨ 2008 ਵਿੱਚ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 2008 ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ)।

ਨੋਟ:

- (1) ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ/ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ ਉਹ/ਉਸ ਨੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਪਹਿਨੀ ਹੋਵੇ (ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ "ਸਿੰਘ/ਕੌਰ" ਸ਼ਬਦ ਹੋਵੇ। "ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਿਰਫ ਦਸ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਰਿਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (2) ਇੱਕ ਮਰਦ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ "ਸਿੰਘ" ਪਿਛੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਸਿੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ "ਕੌਰ" ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜੇ ਕਿ ਨਾਮ ਬਦਲਣ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨੋਟਿਸ ਰਾਹੀਂ ਹੈ।) ਆਖਰੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।
- (3) ਅਜਿਹਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਰਚ/ਅਪ੍ਰੈਲ 2008 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸਾਲਾਨਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ, ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ (iii) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਲਏ ਗਏ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 50% ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। , ਪਹਿਲੀ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ।"

ਨੋਟ (1) ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਕੌਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

(5) ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਐੱਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਕੋਰਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿਚ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ

ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ (ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਅਤੇ ਅੰਤਿਕਾ D1 ਅਤੇ D2 ਨਾਲ ਨੱਥੀ) ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“ਹਲਫਨਾਮਾ

(ਪੁਰਸ਼ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ)

ਮੈਂ _____, _____ ਨਿਵਾਸੀ ਦਾ
ਪੁੱਤਰ
j _____ do

ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ:

- (1) ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।
- (2) ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ;
- (3) ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਕੱਟਦਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ;
- (4) ਇਹ ਸ਼ਬਦ 'ਸਿੰਘ' ਮੇਰੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਚਿਪਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ;;
- (5) ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੇਵਲ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੈ;
- (6) ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਰਿਣੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਡਿਪੋਜ਼ੀਟ

ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ

(1) ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਦਾ ਨਾਮ ਜਮਾਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਅੱਗੇ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ 1 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਪੋਜ਼ੀਟ

ਐਫੀਡੇਵਿਟ

(ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ)।

ਮੈਂ, _____ ਨਿਵਾਸੀ ਦੀ ਧੀ _____
doio ਦਾ _____

ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ:

- (2) ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ।

(3) ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ;

(4) ਕਿ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਭਰਵੀਂਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ;

(5) ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਕੌਰ' ਸ਼ਬਦ ਚਿਪਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ;

(6) ਕਿ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੇਵਲ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੈ;

(7) ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਰਿਣੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ

ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ

(1) ਉਪਰੋਕਤ ਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ, ਅੱਗੇ ਜਾਫੀ 1 ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਛੁਪਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ'

ਤਤਕਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(6) ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ, ਸੀਐਚ ਅਤੇ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਦੇ ਨਾਲ 10+2 ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 18 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਨੂੰ ਲਏ ਗਏ ਟੈਸਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸੇ ਦਿਨ (ਭਾਵ 18 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਨੂੰ ਹੀ) ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧੀ ਯੋਗਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ P-3 ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੇ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਰੈਂਕ ਨੰਬਰ 67 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ 7, 9, 40, 40 (ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4) 'ਤੇ ਹੈ। ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਮੈਰਿਟ ਰੈਂਕ ਨੰਬਰ 40) ਅਤੇ 49 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖ

ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਐੱਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ, ਸਿੱਖ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਜਵਾਬਦਾਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ:-

“ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਕਾਲਜ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਗੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ/ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰ-ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ/ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ-ਮੈਰਿਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਦਾਖਲਾ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਵੀ, ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੈਰਿਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ/ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਸੀਟਾਂ ਨਹੀਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਸਾਂਝੇ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(8) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੇ ਤਿੱਖਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐੱਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿਲਾ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੀਆਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ, 25 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਨੂੰ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਸੀ।

(1) ਜੇ.ਟੀ. 2003 (7) ਐਸ.ਸੀ. 1

ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਝੂਠੇ ਪਾਏ ਗਏ। ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਜੋ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ ਝੂਠੇ ਸਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਡਾ. ਕੌਸਲਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਡੈਂਟਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੁਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਹਿਲਾ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਕਮੇਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ "ਸਿੱਖੀ ਰੂਪ" (ਸਿੱਖ ਦਿੱਖ) ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛੇੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, "ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ" ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(9) ਡਾਕਟਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਈਥੋਫ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ 'ਤੇ 1 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥਣਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਉਂਸਲਿੰਗ ਅਤੇ ਚੈਕਿੰਗ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ (ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਲਈ) ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ, ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ/ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ (ਭਵੰੂਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ / ਕੱਟਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ) . ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ / ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਕਲਿੱਪਿੰਗ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(10) ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ" ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫਨਾਮੇ (ਉੱਪਰ ਕੱਢੇ ਗਏ) ਝੂਠੇ ਸਨ, ਅਤੇ 'ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੈਧ/ਅਸਲ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। MBBS

ਕੋਰਸ.

(11) ਜਦੋਂ 29 ਜੁਲਾਈ, 2008 ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਤਕਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ:-

“ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ 2008-09 ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਵੱਢ ਲਏ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਟਾ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ, ਸਹਿਜਧਾਰੀ, ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ **ਬਨਾਮ** ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ਼ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 50% ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, JT 2003 (7) SC 1 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੋਟੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਖਲੇ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

11 ਅਗਸਤ, 2008 ਲਈ ਮੈਸ਼ਨ ਦਾ ਨੋਟਿਸ।

ਕਾਰਵਾਈ ਦਸਤੀ.

ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।”

(12) ਮੈਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, 4 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਦੇ ਹੁਕਮ ਰਾਹੀਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ।

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, ਭਾਰਤ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਪਾਰਟੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ। 10 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ, ਨਿਯਮਤ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੱਤ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਰਣਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁਝਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੱਤ ਸਵਾਲ (10 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼

ਵਿੱਚ) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ:-

- “(i) ਕੀ SGPC ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਕ ਬੋਰਡ ਹੈ?
- (ii) ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ, ਸ਼ੇਵ ਕਰਦਾ, ਕਟਵਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਛੋਟਾ ਕਰਦਾ/ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (iii) ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ‘ਸਿੰਘ’ (ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਅਤੇ ‘ਕੌਰ’ (ਔਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ?
- (iv) ਕੀ ਸਾਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ, ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(10), 2(10) ਏ 2(11) ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਪਤਿਤ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ? ਅਤੇ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 4 ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?
- (v) ਕੀ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੋਟੇ ਦੀਆਂ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਦਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ? ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਸੂਚਨਾ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ P-5) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ?
- (vi) ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੋਟ (1), ਧਾਰਾ 9 ਅਤੇ ਅੰਤਿਕਾ ਡੀ.ਐਲ. ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦਾ ਡੀ-2 ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਤਿ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- (vii) ਕੀ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ/ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ, ਸ਼ੇਵ ਕਰਨਾ, ਵੱਢਣਾ ਆਦਿ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂ ਘਟਾਇਆ/ਛੋਟਾ ਲਿਆ?
- (13) ਪਹਿਲਾ? ਪਹਿਲੀ>ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਰੇਜ਼ਿਲਨ) ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖੇਪ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ SGPC ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਬੋਰਡ ਹੈ। SGPC, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਈ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮੋਹਰ ਹੈ। ਫੋਰਸਟੇਟਡ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਇਹ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ SGPC ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੇ ਤਹਿਤ, "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਤੋਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਫੰਡਾਂ ਨੂੰ SGPC ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, **ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ**, ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਦੂਜਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਿੱਖ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੱਥ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੁਆਰਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਕਿ

ਨੋਟ I ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਆਫ਼ 1925। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੇਵਲ ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ, ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ "ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ" ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਆਈ ਕੈਲ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ, ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,

ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਹੈ।

(14) ਇਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 1944 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 2 (10), 2 (10-ਏ) ਅਤੇ 2 (11) ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ, ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲ 1944 ਵਿਚ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ”, “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਅਤੇ “ਪਤਿਤ” ਵਜੋਂ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਕੇ ਵੰਡਣ ਲਈ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਸਿਆਸੀ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ”, “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਅਤੇ “ਪਤਿਤ” ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ MBBS ਕੋਰਸ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (10-ਏ) ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (9) ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਐਕਟ 1925। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸਾਰੀ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (10-ਏ) ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) “(iii) ਜੋ ਪਤਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ”, ਇਸ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (11) ਅਧੀਨ “ਪਤਿਤ” ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ। ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(15) ਇਹ ਵੀ ਹੈ: ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“ਨਹੀਂ। 18/33/2001 -GC(6)/4513, ਮਿਤੀ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। , ਉਪਰੋਕਤ ਕਮੇਟੀ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ 50% ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਰਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ "ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ" (ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ) ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ।

(16) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਬਾਲਗ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕਟਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਵੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕੰਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕੋਟਾ। ਇਸੇ ਤਰਕ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖਾਸ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ (ਭਾਵ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ) ਲਈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਿਛਾਖੜੀ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਪਦੰਡ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹਨ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਘੱਟ ਹੋਣਹਾਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੱਧ ਹੋਣਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(17) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ

ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਮੁੱਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ.

(18) ਇਹਨਾਂ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਧੀਨ ਉਕਤ ਜਿਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਜ਼ ਐਂਡ ਰਿਸਰਚ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਧੁਨ ਅਤੇ ਟੈਨਰ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਖਤਰੇ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ “ਸਿੱਖ ਧਰਮ” ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੱਤਰ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਸਮੇਤ, ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਧਰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ, ਕੀ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਉਸ ਧਰਮ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ, ਭਾਵੇਂ, ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਗੈਰ-ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕਰੀਏ, ਮੁੱਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਹਨ।

(19) ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਂਗੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ "ਧਰਮ" ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਹੈ। "ਧਰਮ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ, ਮਦਰਾਸ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮੱਠ ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀਦੇਵ ਤੀਰਥਸ ਸਵਾਮੀਰ, (2) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ:-

“ਫਿਰ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਕੀ ਹਨ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ "ਧਰਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਖਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ '**ਵੀਡ ਡੇਵਿਸ ਬਨਾਮ ਸੀਜ਼ਨ, (1888)** ਯੂਐਸ 333 ' ਤੇ ਪੀ. 342 (ਜੀ), ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕਿ ਧਰਮ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਤੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਸਰੂਪ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਉਲਝਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਟੀਕ ਜਾਂ ਦੁਕਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਅਤੇ 26 ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 44(2) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਧਰਮ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਿਆ।

ਧਰਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦੀ ਹੋਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਰਗੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਧਰਮ ਹਨ ਜੋ ਰੱਬ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਬੋਕਟਰੀਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ

ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਰਮ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ, ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਰੂਪ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਭੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਵੀ ਫੈਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ।"

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ "ਧਰਮ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ **ਐਸ.ਪੀ. ਮਿੱਤਲ ਬਨਾਮ ਰਘੁਬੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ**, (3) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:-

"ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ, ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ? ਧਰਮ: ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਧਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਾਂ ਇੱਕ ਖਿੜਕੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੱਟੜ ਜਾਂ ਸਧਾਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਜਾਂ ਪੈਦਲ, ਨਾਸਤਿਕ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨੀ ਹੈ। 'ਜਮਹੂਰੀਅਤ' ਅਤੇ 'ਬਰਾਬਰਤਾ' ਵਾਂਗ ਧਰਮ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪੂਰਵ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੁਝ ਲਈ ਧਰਮ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸੁੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਜੇ ਧਰਮ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸੁੱਧ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਨੇ ਹੇਗਲ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫੀ ਆਫ ਲਾਅ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਯੋਗਦਾਨ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨੂੰ 'ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਫੀਮ' ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਤਣਾਅ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭੱਜਣ ਲਈ ਸੋਚਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰਜੂਆ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਪਨਾਹਗਾਹ ਹੈ। ਬਰਟਰੈਂਡ ਰਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ 'ਮੈਂ ਈਸਾਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ' ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਧਰਮ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।" ਇਹ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣ ਦਾ ਦਹਿਸ਼ਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਰ ਹੀ ਸਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ-ਰਹੱਸਮਈ ਦਾ ਡਰ, ਹਾਰ ਦਾ ਡਰ, ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ। ਡਰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ. ਦੇ ਬਦਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਪਾਸਕ ਵਜੋਂ

ਸ਼ਾਂਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਧਰਮ ਉਧਾ, ਜੇਹਾਦ ਜਾਂ ਯੁੱਧ ਕਹਿ ਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਨਾਲ ਰਲਣ ਨਾਲ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੇ 'ਆਪਣਾ ਬਹੁਤਾ ਬਿੰਦੂ, ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਇੱਛਤਤਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ' ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਤਰਕਹੀਣ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਜਾਪ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜੰਜਾਲ ਅਤੇ ਕਰਮਕਾਂਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ, ਸਾਦਾ ਵਹਿਮ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ, ਮੇਰੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ, ਕੱਟੜ, ਕੱਟੜ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਉਹ ਆਚਾਰੀਆ, ਮੌਲਵੀ, ਪਾਦਰੇ ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸੱਚੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਧਰਮ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ..."

“ਵਿਆਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। REligion 'religare' ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ "ਬੰਨ੍ਹਣਾ"। ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਰ ਬੰਧਨ ਇੱਕ ਧਰਮ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਕੇਵਲ ਸ਼ਬਦ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਧਰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਹੈ।

ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੁਬਾਰਾ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ, ਮਹੋਮੇਦਨਿਜ਼ਮ, ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਰਗੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ, ਸਥਾਪਿਤ, ਮਸ਼ਹੂਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਰਮਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਹਨ, ਘੱਟ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਣਜਾਣ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜੇਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਵਿਆਪਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਨਾਂ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਬਾਇਲੀ ਧਰਮਾਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸੰਸਥਾਪਕ-ਅਧਿਆਪਕ, ਕਬੀਲੇ, ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਦੇਵਤੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ 'ਇਸਮ' ਪਿਛੇਤਰ ਜੋੜ ਕੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਮਕਰਨ ਦਾ ਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਰੇਦਾਰ

ਵਿਅਕਤੀ, ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਛੋਟੇ, ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਾਂਝੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ

ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਨਾ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਾਠ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਧਰਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਸਹੁਆਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ, ਗਿਲਡਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੁਪਤ ਸਮਾਜ ਜੋ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਵਾਈਨ ਲਈ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੈਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਜਾਦੂਗਰ ਅਤੇ ਜਾਦੂਗਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜੋ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਤਰੀਕਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਬੰਧ' ਦੀ ਘਾਟ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਇਹ ਸਭ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਰੀਹੋਰਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।" "ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਧਰਮ, ਨਿਆਂਇਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਵੀ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਭਾਵ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਬਚਨ ਅਤੇ ਕਰਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਧਰਮ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਧਰਮਾਂ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਧਰਮਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਨੂਬਰਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸੁਭਾਵਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਈ ਚਾਕੂ-ਧਾਰੀ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਾਂ ਸੋਡੈਲਿਟੀ (ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜਾਂ ਸੋਡੈਲਿਟੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਮੂਲ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਏ ਗਏ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ, ਜੋ ਕੋਈ ਹੈ, ਕੀ ਬਾਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,

ਆਇ। ਧਰਮ, ਬਿਲਕੁਲ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ; ਉਹ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਉਸਨੇ ਕੀ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਿਖਾਇਆ, ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਉਸਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ, ਉਸਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਧਰਮ ਬਣ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਧਰਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਧਰਮ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਨਾ ਤਾਂ ਬੁੱਧ, ਨਾ ਮਹਾਵੀਰ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਈਸਾਈ ਨੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਫਿਰ ਵੀ ਤਿੰਨ ਮਹਾਨ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।"

"ਧਰਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਸੂਚਿਤ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਸਟਿਸ 0 . ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਨੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਚਾਰ ਜਸਟਿਸ ਆਰਬੀ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ "ਧਰਮ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ:-

"ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ 'ਧਰਮ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਖਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਯਕਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਧਰਮਰਾਜ ਯੁਪਿਸ਼ਠਿਰ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

ਤਾਰਕੋ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠ, ਸੂਤਯੋ ਵਿਭਿਨ੍ਨਾ ਨੇਕੋ ਰਿਸਯਸ੍ਯ ਮਾਤੰ ਪ੍ਰਣਮੰ ਧਰ੍ਮਯਾ
ਤਤ੍ਵਾਨ੍ ਨਿਹਿਤੰ ਗ੍ਰਹਯੰ ਮਹਾਜਨੋ ਜੀਂ ਗਤਹੋਃ ਸ ਪੰਥਾ ॥

ਮਹਾਭਾਰਤ-ਆਰਣਯਕਪਰਵਣ 313.117.

(ਰਸਮੀ ਤਰਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਸੂਤੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਰਿਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇ। ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨੇਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਹੀ ਸਹੀ ਮਾਰਗ ਹੈ।)

ਹਾਲਾਂਕਿ, 'ਧਰਮ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼', ਸਥਾਈ ਸੰਪਾਦਨਾ, 36 ਏ, ਪੰਨਾ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 461 ਅੱਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਧਰਮ ਨੈਤਿਕਤਾ ਹੈ, ਇਨਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਨਾਲ।"

ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ 'ਧਰਮ' ਅਤੇ 'ਧਾਰਮਿਕ' ਸ਼ਬਦ ਕਠੋਰ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹਨ।

'ਧਰਮ' ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ 'ਧਰਮ' ਮੁੱਢਲੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ('ਰਿਲੀਗਿਓਰ ਤੋਂ, ਮੁੜ-ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ), ਆਯਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਚਰਣ ਦੇ ਸੰਜਮ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ।

'ਧਰਮ' ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੁਣ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ।

'ਧਰਮ' ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ; ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਉਪਾਸਨਾ, ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ, ਇਹ ਪੂਜਾ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੇ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ; ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਧਰਮ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਪਾਸਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਜਾ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਇੱਕ ਸ਼ੰਕਾ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਰਮ ਹਸਤੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਯਕੀਨ; ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ, ਪੂਰਬ ਦੇ ਧਰਮ; ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਣਾਲੀ।

ਟੈਕਸ ਛੋਟ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ 'ਧਰਮ' ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: (1) ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ; (2) ਇੱਕ ਪੰਥ,

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ; (3) ਨੈਤਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ (4) ਪੰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਲ ਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਧਰਮ' ਇਸਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਤੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਉੱਤਮ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਮਾਜਾਂ ਅਤੇ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਸਮੀ ਮਾਨਤਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ, "ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਟੈਕਸ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਵਾਲੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ।

'ਧਰਮ' ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਲੌਕਿਕ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ 'ਧਰਮ' ਲਈ ਆਮ ਹੈ। 'ਧਰਮ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

'ਧਰਮ' ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਮਦਰਾਸ **ਬਨਾਮ** ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਰੂਰ ਮਠ (1954) ਐਸਸੀਆਰ 1005: (ਏਆਈਆਰ 1954 ਐਸਸੀ 282) ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਲਕਸ਼ਮਿੰਦਰਾ ਤੀਰਥ ਸਵਾਮੀਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

- (1) ਧਰਮ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮੰਨਦੇ ਹਨ"।
- (2) ਧਰਮ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ, ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸਦਾ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- (3) ਧਰਮ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।
- (4) "ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਮਨੋਨੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- (5) ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 26 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਅਤੇ "ਧਰਮ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

(20) ਔਰੋਬਿੰਦੋਇਟਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 3 ਐਸ.ਆਰ. ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਕੇਸ (**ਸੁਪਰਾ**) ਵਿੱਚ **ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲਈ** ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਨੇ ਇੱਕ "ਧਰਮ" ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਸਨ. ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ, ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਧਰਮ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਡਬੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦ

ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਪਾਠ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਪਾਠ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ "ਧਰਮ" ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਰਕ ਵਰਗੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਜੋ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹੋਵੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਮਸਲਾ ਤਰਕ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ "ਧਰਮ" ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਜਾਦੂ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਵੇ, ਜਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਮਾਨਵਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਲਿਬਰਲਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਤਬਦੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੇ।

(21) ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ "ਧਰਮ" ਮਿਥਿਹਾਸ, ਲੋਕਧਾਰਾ, ਕਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਇੱਕ ਸਾਝੇ ਟੀਚੇ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਹਰ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਪਦੇ ਹਨ (ਭਾਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਛੋਹ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਤਰਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ)। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ (ਮਿਥਿਹਾਸ, ਲੋਕਧਾਰਾ, ਕਥਾਵਾਂ, ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਕਥਾਵਾਂ ਆਦਿ) ਜਾਂ ਧਰਮ ਜਦੋਂ ਇੱਕਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਧਰਮ ਆਪਣੀ ਚੇਤਨਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਫਲਸਫਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਹਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੇਟਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਸਤੀ, ਜੋ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਛੇੜਛਾੜ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(22) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ) ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। "ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਧਾਰਾ 25 ਤੋਂ 28, ਅਤੇ "ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਧਿਕਾਰ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 30 ਦਾ

ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(23) ਇਨਸੋਫਰ, ਜਿਥੈਤ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25, 26 ਅਤੇ 30 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 25, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਧਰਮ" ਦਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਡਮੋਟਸ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਨੁਛੇਦ 25 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:-

“14. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਆਰਟੀਕਲ 25 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਬਾਹਰੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ...”

ਉਸੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 18 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ:-

18. ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੁਸਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ "ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।.....

ਧਾਰਾ 25 ਅਤੇ 26 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਧਰਮ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25 ਦੀ ਧਾਰਾ (2)(ਏ) ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ, ਵਿੱਤੀ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਪ-ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ...”

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 26 ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ

ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਨੂੰ "ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ" ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ। ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਡਮੋਨਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ (*ਸੁਪਰਾ*) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ "ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ" ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤਾ।

“ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੀ ਧਾਰਾ ਕੀ ਹੈ ਜੋ “ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ” ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਭਾਸ਼ਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਗਰੰਟੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਵਿਚਕਾਰ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾਣੀ ਹੈ?”

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 26 ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਇਦਾਦ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਜਾਇਦਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...”

(24) 'ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ' ਕੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

“...ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ, ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਿੱਸਾ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਕੁਝ

ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਗਨੀ ਨੂੰ ਅਗਨ ਭੇਟ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਸਭ ਧਰਮ ਦੇ ਅੰਗ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨੌਕਰਾਂ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਚਰਿੱਤਰ; ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 26 (ਬੀ) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ:-

"...ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਖੁਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੁਛੇਦ 26 (ਬੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹੜੇ ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ।

ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ "ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਛੋਟੇ ਤੋਂ।

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 91
AND OTHERS (J.S. Khehar, 'J.) (F.B.)**

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਦੀ, ਪਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਚੇਤਨ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ।

(25) ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਇਤਰਾਜ਼, ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ (ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ) ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੇਤੁਕਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ "ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਜਾਂ "ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਮਿੰਟਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਲਈ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ (ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ) ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬੀ ਨੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਹਿੰਦੂ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ ਕੇਸ (ਸੁਪਰ), ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (4) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ:-

17. ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਪਹਿਲਾ : ਕੀ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ?

ਦੂਜਾ: ਕੀ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ 5 ਜੂਨ, 1980 ਅਤੇ 9 ਜੂਨ, 1980 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ?

ਤੀਜਾ: ਕੀ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ

ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਜਾਂ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਤਰਜੀਹ ਜਾਂ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 29(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ?

ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਅੰਸ਼ ਵਿਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੂਲ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਾਲਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿੱਥੇ ਕਾਲਜ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।, ਇਸ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਕਿ ਪੈਰਾ 46 ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, **ਜਿਵੇਂ ਕਿ**, ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਲਜ ਸਥਿਤ ਹੈ।

(26) ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੈਰਾ 61 ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:-

"61. ਤਤਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕਸਾਰ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਦੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਕਾਲਜ ਦਾ ਇਹ ਤਜਰਬਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੋਣ ਦੇ ਚਾਰਟ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਈਸਾਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਆਮਤਾ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ,"

ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫਿਰ ਪੈਰਾ 66 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

ਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(27) "ਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ (ਤੀਜੇ) ਜਵਾਬ ਲਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਠੋਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ 102 ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਹੇਠਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ:-

102. ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਉਸ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਟ ਅਧੀਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 30(1), ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਰਾਜ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਮਾਤਰਾ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਨਿਰੋਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਚਾਰੀਆ ਜਗਦੀਸ਼ਵਰਾਨੰਦ ਅਵਧੂਤ ਆਦਿ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਲਕੱਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (5) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਧਰਮ. ਜਗਦੀਸ਼ਵਰਾਨੰਦ ਦੇ ਕੇਸ (**ਸੁਪਰਾ**) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਨੰਦ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਭਿਆਸ ਹੈ।

ਮਾਰਗਿਸ਼. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਕੋਤ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ 1955 ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗ ਆਰਡਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਵਜੋਂ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਖਾਸ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਮੂਰਤੀ ਨੇ 1966 ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਤਾਂਡਵ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਨੰਦ ਮਾਰਗ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਾਲੀਆ ਮੂਲ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਹਾਲੀਆ। ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਤਰਕੁੰਡੇ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣਾ ਇੱਕ ਅਨੋਖਾ ਹੈ। ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਤਾਂਡਵ ਡਾਂਸ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਲੱਤ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਚੁੱਕ ਕੇ, ਇਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ।" ਪੈਰਾ 18 ਵਿਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਆਦਿ 'ਤੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਤਾਂਡਵ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਸਵਾਗਤੀ ਨਾਚ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਖੋਪੜੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਚਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਲਈ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਮਿੰਟ।" ਪੈਰਾ 26 ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਤਾਂਡਵ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰੰਪਰਾਗਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੂਲ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਕਾਢ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਆਨੰਦ ਮਾਰਗ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅਨੁਯਾਈ ਦੁਆਰਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਨੰਦ ਮਾਰਗ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅਨੁਯਾਈ ਲਈ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਮੂਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਸਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮਿਸਟਰ ਤਰਕੁੰਡੇ ਵੱਲੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਾਂ

ਸ੍ਰੀ ਤਰਕੁੰਡੇ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਜਲੂਸ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਤਾਂਡਵ ਨਾਚ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹਰ ਆਨੰਦ ਮਾਰਗੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 29 ਅਤੇ 30 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ।

(28) ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ.ਆਈ. ਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ "ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ" ਜਾਂ "ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟਗਿਣਤੀ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਉਪਾਅ। ਬਰਾਬਰੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨਤਾਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪਿਆਰੀ ਛੋਹ ਹੈ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਲਈ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਆਏ III ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸੇਂਟ ਜੇਵੀਅਰਜ਼ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (6) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਸਟਿਸ ਮੈਥਿਊ ਨੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ:-

“ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਦੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

“ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਇਲਾਜ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਜਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਇਲਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਸਬ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ-ਪੀ. ਉਰਮਿਲਾ ਹਕਸਰ ਦੁਆਰਾ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬਿੱਲ" ਦਾ 27।

ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇਵਾਂ ਲਈ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨਤਾ। ਭੇਦ ਨੂੰ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮਾਨਤਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭਿੰਨ ਇਲਾਜ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਬਰਾਬਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭੇਦ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦਾਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਅਸਲ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 30(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਸਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ, ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਸ਼ਰਤਾਂ

॥॥॥

ਅਨੁਛੇਦ 30 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੱਚ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਮੁੜ ਵਿੱਚ: ਕੇਰਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬਿੱਲ, 1957, 1959 SCR 995 = (AIR 1958 SC 956) (*supra*).

ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਮਾਹੌਲ ਹੋਵੇ। ਧਰਮ. ਆਪਣੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਕੇਵਲ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੀਉਂਦਾ 1434, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਜੀਵਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਰਾਸਰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਵਿਰੁੱਧ ਦਬਾਅ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਹੀ ਜਾਂ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਮ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

“ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਇਸ ਡੂੰਘੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਾਹਿਤ, ਭੂਗੋਲ ਜਾਂ ਗਣਿਤ ਦੇ ਤੱਥ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਕੂਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ, ਭੂਗੋਲ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਕੁੱਲ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਧਾਰਮਿਕ "ਮੁੱਲਾਂ"। ਡੋਨਾਲਡ ਯੂਜੀਨ ਸਮਿਥ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਦੇਖੋ, ਪੰਨਾ. 361

ਗਣਿਤ, ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਜਾਂ ਰਸਾਇਣ ਵਿਗਿਆਨ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਜੈਕਸਨ ਨੇ ਕਿਹਾ:

“ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਗੀਤ, ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਨੂੰ ਘਟਾਓ ਕੇਥੇਡ੍ਰਲ ਜਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਥੀਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ, ਸਨਕੀ ਅਤੇ ਅਧੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾਦਾਇਕ ਅਪੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਅਕਸਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨ ਵਰਗਾ ਇੱਕ 'ਵਿਗਿਆਨ' ਵੀ ਇਸ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਾਸਵਾਦ ਅਤੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਵੇਂ, ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਝ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਵੁਕ ਵਿਵਾਦ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਨਫਿਊਸ਼ੀਅਸ ਜਾਂ ਮੋਹਮੇਟ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਕਕੋਲਮ ਬਨਾਮ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, (1947) 333 US 203 ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਜੈਕਸਨ ਦੀ ਰਾਏ ਵੇਖੋ।

ਰਾਜ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਗਏ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ, ਜੇਕਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਮਿਆਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਨੁਛੇਦ 28 (3) ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕਾਲਜਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਇੱਛਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਝਵਾਨ ਰਾਏ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿੱਸੇ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਲਜ

ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨੌਕਰੀ। ਰਾਜ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਮਾਪੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਲਾਭ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰੋ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਕਿਸ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਤਕਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ **ਬਨਾਮ** ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (**ਸੁਪਰਾ**) ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:-

“ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਠ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀਟਾਂ ਚਰਚ ਸਪਾਂਸਰਡ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਧਾਰਾ 29(2) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਰਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ **ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ**, ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੋਰ, ਮੈਰਿਟਿਡ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਵੀ ਰਾਖਵੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਨਾ। ਧਾਰਾ 29(2) ਦੇ ਤਹਿਤ 30(1) ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਲੇਖ ਇੱਕੋ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ Ily; ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ. ਆਰਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 30(1) ਵਿੱਦਿਅਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ

ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਲਾ ਵਿਚਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਨਾ ਕਰੇ। 29(2) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 30(1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। 29(2)

ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੱਛਮੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਗਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਧਾਰਾ 30(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 29(2) ਅਤੇ 30(1) ਵਿੱਚ ਅੰਤਰੀਵ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।”

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 29 ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਕੇਸ (**ਸੁਪਰਾ**) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੈਰਾ 78 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ:-

"78. ਸੀਨ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਨੁਛੇਦ 29(1) ਅਤੇ 30(1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਨੁਛੇਦ 29(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਲਿਪੀ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 29(1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਲਿਪੀ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭਾਸ਼ਾ, ਲਿਪੀ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 30(1) ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹਨ। ਆਰਟੀਕਲ 30(1) ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 29 (1) ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਅਨੁਛੇਦ 30(1) ਵਿੱਚ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ" ਸ਼ਬਦ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਕਲਪ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਲਿਪੀ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਆਮ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪੈਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਘੱਟਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:--

"85. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਧਾਰਾ 29(2) ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਧਾਰਾ 30(1) ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਆਰਟੀਕਲ 29(2) ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਭੇਦਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਸਮਾਨਤਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਟੀਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਗੈਰ-ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗੈਰ ਵਿਤਕਰੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਭਿੰਨ ਇਲਾਜ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਠੋਰ ਹੋਣ ਲਈ, ਕਾਲੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਗੋਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਯਹੂਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਸਰਬੀਅਨ ਕ੍ਰੋਏਟ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਫ੍ਰੈਂਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਆਪਣੀ ਫ੍ਰੈਂਚ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਕੋਰਸੀਕਨ, ਅਲਸਟਰ ਵਿਚ ਆਇਰਿਸ਼ ਕੈਥੋਲਿਕ, ਕਿਊਬਿਕ ਵਿਚ ਫ੍ਰੈਂਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ, ਕੋਸੋਵੋ ਯੋਗੋਸਲਾਵੀਆ ਵਿਚ ਅਲਬਾਨੀਅਨ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿਚ ਤਾਮਿਲ, ਵਿਲੀਪੀਨਜ਼ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮੀ ਵੱਖਵਾਦੀ, ਅਤੇ ਵਿਚ ਐਨੀਮਿਸਟ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਸੁਡਾਨ. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੋਈ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਧਰਮੀ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਬਹੁਲਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹਨ। 1660 ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੂਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਇਕਸਾਰਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮੂਹਿਕ ਹਿੱਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 30(1) ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਐਂਡ ਪੋਲੀਟੀਕਲ ਰਾਈਟਸ (1966) 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਅਨੁਛੇਦ 27 ਵੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

“ਉਹਨਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਨਸਲੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ।”

ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 30 ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ "ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟਗਿਣਤੀ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, **ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕੇਸ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 90 ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੈਰਾ 102 ਵਿੱਚ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿੱਟਾ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਉਸ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 30(1), ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਸੰਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਰਾਜ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੰਸਥਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਦਾਖਲਾ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜਾਹ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਉਣਗੀਆਂ। ਦੂਜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਨਿਰੋਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ, ਇਸ ਲਈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਭਾਵ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਇਕੱਲੇ ਉਕਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਰਾਖਵੀਆਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

1
0
4

ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ, ਇੱਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ,

ਸੇਂਟ ਜੇਵੀਅਰਜ਼ ਕਾਲਜ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟੀਐਮਏ ਪਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (7) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ (ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ

“ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਲਾ. 29(2) ਲਾਗੂ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਜ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਨਿਯਮਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਖੇਤਰ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਦਾਖਲਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ 50% ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਦੋ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਖਤ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਹਨ। ਕਲਾ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ. 29 ਅਤੇ ਕਲਾ. 30 ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਕੂਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, 50% ਦੀ ਸੀਮਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਜਾਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਜਾਂ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ, ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਅਤੇ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲੋੜਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਸਥਿਤ ਹੈ।, ਰਾਜ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਇੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

29. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ "ਕੇਸ/ਕੇਸਾਂ" (ਵਾਲ) ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ, “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ (ਭਾਵ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ

(7) (2002) 8 SCC 481

ਸਮੇਲਨ) “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ”, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਅਤੇ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ :ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1922

(30) "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" (ਸਿੱਖ ਮੰਦਰਾਂ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਤਿਹਾਸ, ਜੋ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ/ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪੁਰੀ-ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ. ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਸਿੱਖ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼" (ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ 1960 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟਿਸ ਹਨ:-

"ਖੁਦ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ, "ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਸਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ (ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਏਜੰਟ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਨ। ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਪੰਥ (ਸਮਾਜ) ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। (ਅਹੁਦੇਦਾਰ) ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤਾਂ (ਸੰਗਤਾਂ) ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਨ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਰਾਜ ਧਰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਵੱਡੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਜਾਗੀਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ- ਪੂਰਵ-ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਤਾਂ (ਸੰਗਤਾਂ) ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ”

ਇਹੀ ਲੇਖਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਆਗਮਨ ਸਮੇਂ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

“ਬਰਤਾਨਵੀ ਰਾਜ (1849) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਹੰਤਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ।

"ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ। ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਹੰਤਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਪੰਥ ਦੇ ਮਹਿਜ਼ ਸੇਵਕ ਸਨ, ਨੂੰ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਭਾਸੀ ਮਾਲਕ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ "ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੇਚਣਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਦੁਸ਼ਟ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅੱਡਾ ਬਣ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਿਚਾਰ ਕਨੂੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਇਆ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬੇਰੁੱਖੀ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਜੀਵਨ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ।

1922 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਅਤੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਮਦਨ ਨਾਲ, "ਮਹੰਤਾਂ" (ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ) ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਅਛੂਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ "ਪੁਜਾਰੀਆਂ" (ਪੁਜਾਰੀਆਂ) ਦਰਮਿਆਨ ਝਗੜੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਪੁਜਾਰੀਆਂ" ਨੇ ਉਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ, "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ (ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ), "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੇ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 36 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਦਖਲ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕਦਮ ਦਾ "ਮਹੰਤਾਂ" ਦੁਆਰਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁੜ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪੜਾਅ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ

ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਘੋਖੀਏ।

(31) ਪਹਿਲਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ 7 ਨਵੰਬਰ, 1922 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਲੈਜਿਸਲੇਟਿਵ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਸਿੱਖ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼" ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:-

“ਇਹ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਰ ਫਾਜ਼ਿਲ-ਏ-ਹੁਸੈਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿੱਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੱਧਮ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਧਾਨ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਇਕ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਬਾਵਾ ਹਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ।

(32) ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਅਸਥਾਨ ਐਕਟ, 1922 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1922 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) 8 ਦਸੰਬਰ, 1922 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੇ ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਅਰਥਾਤ, "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਵਿਧੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। 1922 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸ ਸਿੱਖ "ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰੁਚੀ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਕਿ 1925 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਸ.

ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼" ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਬੇਚੈਨੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.) ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਮਹੰਤ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ

ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹੱਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੱਥਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਕੁਝ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

(33) ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਰਤਾਂਤ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925

(34) 1925 ਦਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) 1 ਨਵੰਬਰ, 1925 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, 1922 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (ਪੈਪਸੂ, ਭਾਵ ਉਹ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜੋ 1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋਏ ਸਨ) ਉੱਤੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ।

ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿੱਖ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਭਾਵ "ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਿਖਰਲੀ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਭਾਵ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਸੀਵੇਯਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਨੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 1922 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ "ਸਿੱਖ ਹਿੱਤਾਂ" ਦੇ "ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਨ" ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

(35) 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰੂਪਾਂ ਤੱਕ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ।

(36) "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

“2(9)। “ਸਿੱਖ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜੀਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਘੋਸ਼ਣਾ:-

ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(37) 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (10) ਵਿੱਚ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (10-ਏ) ਵਿੱਚ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਮਝ ਲਈ, "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਅਤੇ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(11) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ "ਪਤਿਤ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 1925, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ, ਇੱਥੋਂ ਹੇਠ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ

“2(10) “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜ **ਪਿਆਰਿਆਂ** ਜਾਂ 'ਪਿਆਰਿਆਂ' ਹੱਥੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ **ਖੰਡੇ-ਕਾ- ਅੰਮ੍ਰਿਤ** ਜਾਂ **ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਛਕਾਈ ਹੋਵੇ।**

(10-A) “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀ-

- (i) ਜੋ ਸਿੱਖ ਰੀਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ ਜਾਂ ਕੁਠਾ (ਹਲਾਲ ਮੀਟ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ;

(iii) ਜੇ Pa tit ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ

(iv) ਜੇ ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2(11) “ਪਤਿਤ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਕੇਸ ਕੱਟਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(38) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ “ਸਿੱਖ” ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦਰਅਸਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਤਿੱਖੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਲਟ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਘਿਣਾਉਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਸਮੇਤ ਲੀਡ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਬਕਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ / 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) (ਭਾਵ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ)।

(39) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾਪੂਰਣ ਉਸਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਅੰਤਮ ਨਿਰਣਾ।

(40) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਤੱਤ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 2(10), 2(10-ਏ) ਅਤੇ 2(11) ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਪੜਚੋਲ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ "ਸੱਚ" ਐਲਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ

ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦਾ ਅਨੁਯਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(41) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" (ਜਿਸ ਦੀ ਨਕਲ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ R-2 ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ) ਵੱਲ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਾਂ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਸਮੇਲਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ "ਦਾਵਾ" ਕਰਦਾ ਹੈ।

(42) ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਲਈ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(10-ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਉਹ ਹੈ ਜੋ "ਪਤਿਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ, ਇੱਕ "ਪਤਿਤ" ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ "ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ" ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਮੂੰਹਵਾਉਂਦਾ ਜਾਂ "ਕੇਸ਼" ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਇੱਕ "ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ" ਹੈ ਪਰ "ਪਤਿਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਹ "ਪਤਿਤ" ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਵਜੋਂ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਭਾਵ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, "ਖੰਡੇ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ" ਜਾਂ "ਖੰਡੇ-ਦੀ-ਪਾਹੁਲ" ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)।

(43) ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਧਾਰਾ 2(10), 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (10-ਏ) ਅਤੇ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ 2(11)। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" (ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਜਾਂ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। (ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਇੱਕ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ)।

(44) 29 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਦੇ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ

ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ "ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕਟਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੰਬਾਕੂ ਜਾਂ "ਕਥਾ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ "ਮੂਲ ਮੰਤਰ" (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(10-ਏ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ) ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਸ੍ਰੀ

ਹਰਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਸਕੱਤਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਨੇ 5 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, **ਜਿਸ ਵਿੱਚ** ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ 29 ਸਤੰਬਰ 2008 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

-
- (i) ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਵਾਕਾਂਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਮੂਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹਨ।
 - (ii) ਸੈਕਸ਼ਨ 2(10-ਏ) ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ (i) ਜੋ ਸਿੱਖ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ; (ii) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ, ਕਥਾ, ਹਲਾਲ ਮੀਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; (iii) ਜੋ ਪਤਿਤ (ਧਰਮ-ਤਿਆਗੀ) ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ (iv) ਜੋ ਮੂਲਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼)। ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ; ਸਹਜ = ਹੌਲੀ; ਧਾਰੀ = ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਉਹ ਨੌਜੁਆਨ ਹਨ ਜੋ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸਾਂ ਗੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਹਿਜਧਾਰੀ, ਇੱਕ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਚਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਹਾਰਾਧਾਰੀ ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਾਲ, ਦਾੜ੍ਹੀ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਕੱਟ ਕੇ/ਕੱਟ ਕੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ

ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਾਲ, ਦਾੜੀ ਜਾਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟੇ ਕੱਟ ਕੇ/ਕੱਟ ਕੇ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਦਲਮੇਘ ਸਿੰਘ ਨੇ 16 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰੜੇ ਨੂੰ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 15 ਜਨਵਰੀ 2009 ਨੂੰ ਐੱਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ.

“ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(10-ਏ) ਅਤੇ 2(11) ਅਨੁਸਾਰ, ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ:-

- (i) ਜੋ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ ਜਾਂ ਕੁਠਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ;
- (iii) ਕੌਣ "ਪਤਿਤ" ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ
- (iv) ਜੋ ਮੂਲ ਮਨ ਇਤਰ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ;

2 (11) 'ਪਤਿਤ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੀ ਦਾੜੀ ਜਾਂ ਕੇਸ਼ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਮੁਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਖੁਰਹਿਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਹਿਜਧਾਰ ਸਿੱਖ” ਅਤੇ “ਪਤਿਤ” ਦੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਪ ਭਾਗ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਕੱਟਦਾ/ ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪਤਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ "ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਦਾੜੀ/ਵਾਲ ਕੱਟਦਾ/ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਤੰਬਾਕੂ, ਕੁਠਾ ਮਾਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 'ਮੂਲ ਮੰਤਰ' ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਅਤੇ ਦਾੜੀ ਕੱਟਦਾ/ਕੱਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ "ਸਹਿਜਧਾਰ ਸਿੱਖ" ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(45) ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ

ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ” ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (9), (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਦੀ 2 ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਪਾਠ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ/ਗਰੇਡਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਦਰਜਾ/ਪੱਧਰ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ "ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਹੈ (ਭਾਵ, ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ)। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਰਲਾ ਪੱਧਰ/ਦਰਜਾ ਇੱਕ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਹੈ। 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ "ਪਤਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਰਪਾ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ "ਪਤਿਤ" ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ **ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ** "ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਕੇਸ਼ ਮੁੰਡਦਾ ਹੈ"। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ “ਪਤਿਤ” ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, “ਪਤਿਤ” ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਖ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੜ੍ਹੇ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ "ਪਟਿਟ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵਾਂ ਰੂਪ ਇੱਕ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਇੱਕ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ" ਸਿੱਖ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜਿਸ ਨੂੰ “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ” (ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ) ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(46) ਸਾਡੇ ਨਿਰੀਖਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਵਰਣਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ, ਕੇਵਲ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਨ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਤੇ 46 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 49 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ

ਵੇਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

"45. **ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ।-** (1) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ-

- (i) ਅਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਦਾ ਹੈ;
- (ii) ਇੱਕ ਅਣਡਿੱਠਾ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੈ;
- (iii) ਇੱਕ patit ਹੈ ;
- (iv) ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 43 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਤਖ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਨੋਟੀਫਾਈਡ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਹੈ।
- (v) ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਸੇਵਕ ਹੈ।
- (vi) **ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ** ਹੋਣਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ।
- (vii) ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ;
- (viii) ਅੰਨ੍ਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਨੁਸੂਚੀ IV ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਵੇਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2 (ਏ) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬੋਰਡ ਲਈ ਚੋਣ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੋਣ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ **ਪਤਿਤ ਹੈ**, ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 84 ਨੂੰ **ਪਤਿਤ ਹੋਣ ਲਈ** ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

46. **ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ।** - ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ-
- (i) 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਹੈ;
 - (ii) ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ;
 - (iii) ਅਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਦਾ ਹੈ;
 - (iv) ਇੱਕ ਅਣਡਿੱਠਾ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੈ;
 - (v) ਇੱਕ patit ਹੈ ;
 - (vi) ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 43 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਚਾਰ ਸਿੱਖ ਤਖ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਹੈ ;
 - (vii) ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਸੇਵਕ ਹੈ।
 - (viii) **ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ** ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਂਬਰਾਧਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ;
 - (ix) ਸ਼ਰਾਬੀ dr I ਸਿਆਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ;
 - (x) ਅੰਨ੍ਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।
49. **ਵੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ।** - ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਕੇ ਦੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਹਲਕੇ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ-
- (i) xx xx xx xx
 - (ii) 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ-
 - (a) **ਸਹਿਜਧਾਰੀ** ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ **ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਜਾਂ ਕਟਾਉਣਾ** ;
 - (b) ਸਿਗਰਟ;
 - (c) ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਓ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੋ "ਪਤਿਤ" ਭਾਵ "ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਨੂੰ ਹੈ। ਇੱਕ “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ” ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਤੇ ਇੱਕ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਲਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਵਜੋਂ ਉੱਚੇ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ “ਪਤਿਤ” ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ, ਇੱਕ “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣ ਲਈ।

(47) ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 132 ਤੋਂ ਏਕੜ ਤੱਕ ਦਾ ਸੀਟ ਵੀ ਫਲਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“132. ਉਪ-ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ। - (1) ਬੋਰਡ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 137 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਲਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਫੀਸ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਬੋਰਡ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਨਾ ਬਣਾਓ-

. (ਏ) ਉਹ ਫਾਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ;

(1) ਬੋਰਡ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਪਲੱਸ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(2) ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ;

ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪ-ਨਿਯਮ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਏਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੈ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਹੈ।

(48) 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਲਈ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। “ਪਤਿਤ” ਭਾਵ, ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਦਰਜਾ ਜਾਂ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1971

(49) ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1971 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਟੀ.ਐਸ. ਤੁਲਸੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਸ. ਪਟਵਾਲੀਆ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ।

(50) ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1971 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ "ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੈਪਸੂ (1 ਨਵੰਬਰ, 1956 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1971 ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਦਿੱਲੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

(51) ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਤਤਕਾਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸੀਮਤ ਜਾਂਚ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ “ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾਂ” ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਹੇਠਾਂ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925। ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1971 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(n) ਦੁਆਰਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

“2(n) “ਸਿੱਖ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਜੀਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ

ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਿਯਮ:-

"ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਥੇ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ "ਕੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਅਤੇ "ਪਤਿਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 2(o) ਅਤੇ 2(j) ਦੁਆਰਾ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“2(o) “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੇ ਖੰਡੇ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾਂ ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਜਾਂ “ਪਿਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚਲਾਈ।

2 (ਜ) “ਪਤਿਤ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਖ ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਵਾਲ (ਕੇਸ਼) ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਮੁਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਲੋੜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾ, ਦੂਜਾ, ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ

(ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦਾ ਸਰੂਪ), ਤੀਸਰਾ, ਬਿਨਾਂ ਕੋਟੇ ਵਾਲ ਪਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਚੌਥਾ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ/ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣਾ।

(52) 1971 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਉੱਚੇ ਕੱਦ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਵਜੋਂ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਖੰਡੇ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ" ਜਾਂ "ਖੰਡੇ-ਦੀ-ਪਾਹੁਲ" ਲਿਆ ਹੈ। "ਪਤਿਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਇੱਥੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਰਥਾਤ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਵਾਲ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਮੁੰਨਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(53) 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ:-

(54) ਵੋਟਰ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ—(a) ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਸੌ ਅੱਸੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਿਹਾ ਹੈ, (ਅ) ਯੋਗਤਾ ਮਿਤੀ ਨੂੰ 21 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦਾ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਵਾਰਡ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ—
(a) ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਕੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਕਟਵਾਉਂਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਸਿਗਰਟ ਪੀਂਦਾ ਹੈ; (c) ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, "ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਤੀ" ਅਤੇ "ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਮਿਆਦ"—(i) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਲ ਰੋਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 1 ਜਨਵਰੀ, 1972 ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1 ਜਨਵਰੀ, 1971 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦਸੰਬਰ, 1971 ਦੇ 31 ਦਿਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਆਦ; ਅਤੇ 9(ii) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਉਸ ਸਾਲ ਦਾ 1 ਜਨਵਰੀ ਦਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਲ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗਾ।

10. ਮੈਂਬਰ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ।—(1) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਂ ਸਹਿ-ਚੁਣਨ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਮੇਟੀ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ-(a) ਦੀ ਉਮਰ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ; (ਬੀ) ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ; (c) ਕਿਸੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਾਰਡ ਲਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ; (ਸ) ਅਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ; (e) ਇੱਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਕਟਵਾਉਂਦਾ ਹੈ; (f) ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਂਦਾ ਹੈ; (ਜੀ) ਸਿਗਰਟ; (h) ਇੱਕ ਪਤੀਤ ਹੈ; (i) ਅਕਲਮੰਦ ਮਨ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (j) ਇੱਕ ਅਣਡਿਸਚਾਰਜਡ ਇਨਸੋਲਵੈਂਟ ਹੈ; (k) ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਬੋਰਡ, ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; (1) ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਸੇਵਕ ਹੈ; (m) ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲਿਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ। — ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ—(i) ਜੇਕਰ ਉਹ ਗੁਰਮੁਖੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ (ii) ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਭਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

- (2) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਬੈਠਦਾ ਜਾਂ ਵੋਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿੰਨ ਸੌ ਰੁਪਏ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਜੋਂ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਵੋਟਰ ਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਇੱਕ ਘੱਟ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਮੁੰਨਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਾਲ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਲਈ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 120
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਧਾਰਮਿਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਪੱਧਰ।

(54) ਸਾਡਾ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟਾ ਅਤੇ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਉਹਨਾਂ ਸਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖ। , 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਅਤੇ "ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਇਦਾਦ" ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ। ਤਤਕਾਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ

(55) ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਬਲਯੂਐਚ ਮੈਕਲਿਓਡ ਓਟੈਗੋ ਡੁਨੇਡਿਨ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਐਮਰੀਟਸ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਐਨਾਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿਸਟੋਰੀਕਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਆਫ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ (1995 ਵਿੱਚ, ਸਕਾਰਕਰੋ ਪ੍ਰੈਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ), ਐਕਸਪਲੋਰਿੰਗ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ-ਸਿੱਖ ਆਈਡੈਂਟਿਟੀ, ਕਲਚਰ ਐਂਡ ਬੌਟ ਦਾ ਪਹਿਲੂ (2000 ਵਿੱਚ, ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ), ਸਿੱਖਸ ਆਫ ਦਾ ਖਾਲਸਾ- ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। "ਰਹਿਤ" (ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ ਦੁਆਰਾ 2003 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ)। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਬਲਯੂਐਚ. ਮੈਕਲਿਓਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ "ਰਹਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸੀਹਿਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ "ਰਹਿਤਨਾਮਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਰਹਿਤ" ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਡਬਲਯੂਐਚ. ਮੈਕਲਿਓਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਤਿੰਨ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ "ਰਹਿਤ" ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ "ਰਹਿਤ" ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ "ਰਹਿਤ" ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਣਜਾਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਲੇਖਕ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨੂੰ "ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਨਿਯਮਾਵਲੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਲੇਖਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ "ਰਹਿਤਨਾਮੇ" ਨੂੰ ਪੰਜ ਨਿਯਮਿਤ "ਕੱਕਰਾਂ" (ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲੇਖ) ਜਾਂ "ਕੇ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦੇ ਹਨ।

(56) ਡਾ. ਐਚ.ਐਸ. ਸਿੰਘਾ [ਹੋਮਕੁੰਟ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ (ਪੀ.) ਲਿਮਿਟਡ ਦੁਆਰਾ 2005 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ] ਦੁਆਰਾ "ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ" ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਖਰੀ।

ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਂ 1699 ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਸਖਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਦਾ ਸਹੀ ਸਰੂਪ "ਗੁਰੂ" ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਚਾਰ ਸੰਹਿਤਾ ਕੁਝ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹਨ। "ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ" ਵਿੱਚੋਂ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ" ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪ ਲਿਖੀ ਗਈ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੇਖਕ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ "ਰਹਿਤਨਾਮੇ" ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਤਨਖਾਨਾਮਾ, ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਹਿਤਨਾਮਾ। ਚੌਥਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੁੱਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੀ ਆਮ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। SGPC ਨੇ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1945 ਵਿੱਚ, SGPC "ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ" ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(57) ਕੋਡ ਆਫ ਕੰਡਕਟ ਅਤੇ.

“ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ

- (i) ਇੱਕ ਅਮਰ ਹਸਤੀ।
- (ii) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੱਕ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ
- (iii) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ।
- (iv) ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ
- (v) ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ।

“ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ” ਨੂੰ “ਸਿੱਖ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ” (S.G.P.C. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਵਿੱਚ) ਅਤੇ “ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੋਡ” ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਦੀ “ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ” (S.G.P.C. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XIII ਵਿੱਚ)। ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਵਾਲੇ, ਅਰਥਾਤ, “ਕੋਸ਼/ਕੋਸ਼ਾਂ” ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਅਧਿਆਏ X ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਏ ਸਮੂਹਿਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜ "ਕੱਕਰ" (ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲੇਖ) ਜਾਂ ਸ. “ਕੋਸ਼” (ਛੇੜੇ ਵਾਲ), “ਕਿਰਪਾਨ” (ਤਲਵਾਰ), “ਕਛੇਰਾ” (ਕੰਘੀ) ਅਤੇ “ਕੰਘਾ” (ਸਟੀਲ ਦਾ ਕੰਗਣ)। “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ” “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ” ਦੇ ਅਧਿਆਇ XIII ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 122
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

"ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਾਰ ਅਪਰਾਧਾਂ (ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸਾਂ) ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

- (1) ਹੇਅਰ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨਾ;
- (2) ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਟੇ;
- (3) ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਵਾਸ ਕਰਨਾ;
- (4) ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।"

"ਵਰਜਿਤ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ" ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ "ਕੇਸ਼ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨਾ" ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸ" ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ "ਮੁੜ ਬਪਤਿਸਮਾ" ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਵੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਦੇ ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿੱਚ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਉਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:-

"(q) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਗੇ:

xx xx xx xx

- (3) ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਰੰਗਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਰੰਗਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਦੀ "ਵਰਜਿਤ ਪ੍ਰਥਾ" ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.. ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਬੱਚਾ ਬੌਮ ਹੈ, ਉਹ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ

ਵਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਬੱਚਾ ਬੌਮ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ X ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ XVI ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅੰਸ਼ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"ਅਧਿਆਇ X

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨਾ।

ਲੇਖ XVI.

ਸਿੱਖ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣਾ, ਸੋਚਣਾ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਗੱਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੱਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ:

(d) ਜਾਤ ਜਾਂ ਵੰਸ਼, ਅਛੂਤਤਾ, ਜਾਦੂ, ਜਾਦੂ, ਜਾਦੂ, ਸ਼ਗਨ, ਸ਼ੁਭ ਸਮੇਂ, ਦਿਨ ਅਤੇ ਮੌਕਿਆਂ, ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਕੁੰਡਲੀ ਦੇ ਸੁਭਾਅ, ਸ਼ਰਾਧ (ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰਵਜਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਣ ਦੀ ਰਸਮ) ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨਾ ਚੰਦਰ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੂਰਵਜ ਪੂਜਾ, ਖੀਰ (ਪੁਜਾਰੀਆਂ-ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਰਸਮ - ਕਿਸੇ ਪੂਰਵਜ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਲੂਣ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ 'ਤੇ), ਪਿੰਡ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਜੋ ਦੇ ਕੇਕ ਦੀ ਭੇਟ), ਪਾਟਲ (ਰਸਮੀ ਦਾਨ) ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਛੜੀ ਰੂਹ ਦੀ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ), ਦੀਵਾ (ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 360 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਤੇਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿ ਇਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ), ਰਸਮੀ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ, ਸਿੰਗ (ਰਸਮੀ ਅੱਗ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਮੱਖਣ, ਅਨਾਜ ਆਦਿ ਡੋਲ੍ਹਣਾ), ਜਾਗ (ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ), ਤਰਪਣ (ਛੁਪਾਉ), ਸਿੱਖਾ-ਸੂਤ (ਇੱਕ ਗੁਲਾਬ ਰੱਖਣਾ) ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਲ ਅਤੇ ਧਾਗਾ ਪਹਿਨਣਾ), ਭਾਦਨ (ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸਿਰ ਮੁੰਡਾਉਣਾ), ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਵਰਤ ਰੱਖਣਾ, ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਮੂਹਰਲੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਿਨਣੇ, ਧਾਗਾ ਪਹਿਨਣਾ, ਮਾਲਾ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਹਿਨਣਾ। ਤੁਲਸੀ ਦਾ ਡੰਡਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਬਰ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਸਕਾਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਮਾਰਕਾਂ, ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ।

ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਾ ਹੋਣਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਵਜੋਂ।

ਮੁਸਲਿਮ ਪੈਗੰਬਰਾਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ, ਉਪਦੇਸ਼ਕਾਂ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਭੇਟ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਮਿੱਠੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਜਾਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਕਬਰਾਂ 'ਤੇ ਹਲਵਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਵੇਦ, ਸ਼ਾਸਤਰ, ਗਾਇਤਰੀ (ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ), ਗੀਤਾ, ਕੁਰਾਨ, ਬਾਈਬਲ ਆਦਿ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਮ ਸਵੈ-ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 124
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ।

- (1) ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਬੱਚਾ ਜੰਮਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਬੋਮ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ "ਸਿੰਘ" ਪਿਛੇਤਰ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਸੰਭਾਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

"ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾਂ" ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ "ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸ" ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ" (ਐਸ. ਜੀ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਵਿਧੀ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। :-

“ਦੰਡ ਦੇਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ।

- (a) ਜਿਸ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਸਿੱਖ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਣਤਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਦੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਦਾ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
- (b) ਵਿਰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁ: ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਚੁਣਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕਸੂਰ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਸਜ਼ਾ (ਸਜ਼ਾ) ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਨ।
- (c) ਕਲੀਸਿਯਾ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਠੋਰ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਡਿਫਾਲਟਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਬਾਰੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੇਵਾ ਜੋ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(d) ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।”

“ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ” ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੌਣ ਹੋਏ ਵਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਅਭਿਆਸ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ

(58) "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ, ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ, ਜਨਤਕ ਜਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਾਰਸੀ ਵਿੱਚ "ਅਰਦਾਸ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ/ਯਾਦਗਾਰੀ/ਪਤਾ। "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਰੱਬ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਾਸ ਹੈ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗ ਹਨ। ਜਦੋਂ 18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹਿੰਸਕ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਨਾਹ ਦੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪੂਰੇ ਖਾਲਸੇ ਲਈ, ਜੋ ਵੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਇਸ ਦੇ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਾਰ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇਣ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(59) ਇੱਥੇ “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ “ਗੁਰਮੁਖੀ” ਲਿਪੀ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ) ਵਿੱਚ “ਅਰਦਾਸ” ਕੱਢੀ ਹੈ, ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ “ਅਰਦਾਸ” “ਅਰਦਾਸ” ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੰਸਕਰਣ

- ਏਕ ਆਨ ਕਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ 1, 0 formless-form to waheguru, the
ਫਤਹਿ॥ abiding victory !

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦੈਵੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਮੱਦਦ 3 balled1
(Var)) ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਰਚਨਾ]!!

- ਸਿਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਈ, ਵਾਰ ਸਿਰੀ
ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਕੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਵੀਂ।

- ਪਿਰਥਮ ਭਗਉਤੀ ਸਿਮਰ ਕੈ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਲੇਣ
ਧਿਆਇ !
- ਫਿਰਿ ਅੰਗਦ ਗੁਰ ਤੇ ਅਮਰਦਾਸ ਰਾਮਦਾਸੈ
ਹੋਇ ਸਹਾਈ !
- ਅਰਜਨ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਦੁਪਹਿਰੇ ਸਿਮਰਉ ਸਿਰਿ
ਹਰਿ ਰਾਇ!
- ਸਿਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਐ ਜਿਸੁ ਡਿਠੇ ਸਭ
ਦੁਖ ਜਾਇ !
- ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿਮਰੀਏ ਘਰ ਨਉ ਨਿਧਿ ਆਵੈ
ਧਾਇ, ਸਭ ਥਾਇ ਹੋਇ ਸਹਾਈ!
- ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ, ਸਭ ਥਾਇ ਹੋਇ ਸਹਾਈ !

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਬ੍ਰਹਮ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੋ!
(ਇਹ ਆਤਮਾ) ਜਿਸ ਨੇ 1 ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ
ਅੰਗਦ (ਦੇਵ) ਅਮਰ ਦਾਸ 5 ਅਤੇ ਰਾਮ ਦਾਸ

ਆਜਾਨ, ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹਰਿਰਾਇ ਨੂੰ
ਬੁਲਾਓ

ਧੰਨ ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਆਰਾਧਨ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਸਾਰੇ
ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ!

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਤਾਂ ਜੋ ਸਵਰਗ ਦਾ ਰਾਜ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆ
ਜਾਵੇ (ਨੌਂ ਖਜ਼ਾਨੇ)। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰ ਥਾਂ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਕਰਨ!

ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਰ ਥਾਂ ਸਾਡੀ ਮਦਦ
ਕਰਨ!

ਸਾਰੇ ਦਸਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦੇਹ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕਾਗਰ ਹੋ ਕੇ
ਆਖੋ, ਮਹਾਂਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ!
ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ, ਚਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ, ਚਾਲੀ

ਦਾਸਨ ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਜੋਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਾਰਗ ਦੀਦਾਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਬੋਲੇ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ !

- ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ, ਚੋਹਾਨ

sahibzadian, chahlian muktian, redeed ones, who have been

ਹਥੀਆਂ, ਜਪੀਆਂ, ਤਪੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਰਹੇ, ਉਹ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਛਕਿਆ ਦੇਗ ਜੋ ਚਲੈ
ਤੇਗ ਵਹੀ ਵੇਖ ਕੇ ਅਣਥੱਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਤਿਨ੍ਹਾ ਪਿਆਰਿਆਂ
ਸਚਿਆਰੀਅਨ ਗਿਆਨ-ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਹੈ, ਉਹ
ਸਦਾ ਹੀ ਰੱਬੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬੋਲੇ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਮਾਈਆਂ ਨੇ
ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਚਿਆ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ
ਗਲਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿਲਜੁਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਆਪਣੇ
ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵੱਲ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ, ਹੇ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ,
ਅਤੇ ਬੋਲੋ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

- ਜਿੰਨਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਧਰਮ ਹੈ ਸਾਇਸ ਰਾਤੀ, ਬੈਂਡ ਬੈਂਡ ਕਟਾਏ, ਖੋਪਰੀਆਂ ਲੁਹਾਈਆਂ, ਚਰਖੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਆਰੀਅਨ ਨਾਲ ਚਿਰਾਏ ਗਏ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਏ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਠੀਆਂ, ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹਰਿਆ, ਸਿੱਖੀਕੇਸਨ ਸੁਆਸਣਿ ਦੇਖੇ ਨ ਜਾਣੈ, ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬੋਲੇ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

ਦੇਨਾਂ ਲਿੰਗਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਕਿਸ<? ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜਿੰਦਾ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਜਿਉਂਦੇ ਆਰੇ ਤੇ ਜਿੰਦਾ ਉਬਾਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਅਸਹਿ ਕਸ਼ਟ ਝੱਲੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਡਗਮਗਾ ਗਿਆਨਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਰਹੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਤੱਕਸਾਹ 0 , ਖਾਲਸਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੈਂਬਰ , ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਰਮਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰੇ।

- ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਸਰਬੱਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਧਰ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬੋਲੇ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

ਪੰਜ ਤਖਤਾਂ, ਧਰਮ ਦੇ ਤਖਤ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰੋ !! ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

- ਪ੍ਰਿਥਮ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਜੀ, ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਹੋਵੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ

ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਚਿਤ ਆਵੈ, ਚਿਤ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਬਖਸ਼ੇ। ਆਵਨ ਕਾ ਸਦਕਾ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸੁਖੀ ਬਣ ਜਾਏ, ਹੋਵੈ, ਜਹਾਨ ਜਹਾਨ ਖਾਲਸਾ ਜੀ, ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਦਾ ਰੱਜਦੀ ਰਹੇ, ਤਲਵਾਰ ਰਿਆਇਤ, ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤਹਿ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਕੀਫਤ ਖਾਲਸਾ, ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। , ਪੰਥ ਕੀ ਜੀਤ , ਸਿਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਉਪਾਧੀ , ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦੇ ਬੋਲ ਬਾਲੇ , ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ , ਬੋਲੇ ਜੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ! ਜਿੱਤ ਸਭ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇ

ਪੰਥ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਨਾ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਮੇਹਰ ਹੋਵੇ (ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ) ਸਦਾ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਰਹੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ

ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ।
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲੋ !! ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

- ਸਿੱਖਣ ਦੁਪਹਿਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ: ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਾਤ, ਕੁਸ਼ ਦਾਨ, ਰਹਿਤ ਦਾਨ, ਬਿਬੇਕ ਦਾਤ ਅਣਕਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਦਾਤ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਦਾਤ, ਦਾਨ, ਵਿਸਾਹ ਦਾਨ, ਭਰੋਸੇ ਦਾਨ, ਗਿਆਨ ਦੀ ਦਾਤ, ਆਪਸੀ ਦਾਨ ਦੀ ਦਾਤ। ਸ੍ਰੀ ਦਾਨ ਨਾਮ ਦਾਨ, ਸਿਰੀ ਭਰੋਸਾ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਾਤ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਇਸਨਾਨ, ਚੌਕੀਆਂ, ਸਭ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਰਮ ਦਾਤ, ਝੰਡੇ, ਬੁੰਗੇ, ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸੰਗਤਿ ਦੀ ਦਾਤ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਕਾ ਜੈਕਾਰ ਬੋਲੋ ਜੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋ ਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ!

ਪਵਿੱਤਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਝੀਲ। ਸਿੱਖ ਸਮਾਗਮ,
ਬੈਨਰ, ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਕਦੇ ਵੀ ਅਸੁੱਧ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।
ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਤ ਹਰ ਥਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਬਲ
ਹੋਵੇ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ!

- ਸਿੱਖਾ ਦਾ ਮਨ ਨੀਵਾਂ, ਮੱਤ ਦੇਵੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚ-ਨੀਚ, ਮੱਤ ਦਾ ਰਾਖਾ ਐਪ ਸਿੱਖ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਤੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ!

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਸੇਧਤ!

- ਹੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੁ ਆਪੇ ਪੰਥ ਹੇ, ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਰਖਵਾਲਾ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸਦਾ ਦੀ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਦਾਤਾਰ ਜੀਓ, ਸਾਨੂੰ ਹੱਕ ਬਹਾਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿਰੀ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਧਾਮਣ ਦੀਝਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਖੁੱਲੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ, ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਦਾਨ ਖਾਲਸਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੀ ਦੁਪਹਿਰ ਬਕਸ਼ੋ!

-ਹੇ ਨਿਮਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਨ, o, ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ, waheguru nitanianan de taan, niotiaan di ਇਥੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ।

ਓਟ, ਸੱਚੇ ਪਿਤਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਆਪ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਜੀ!

-ਅਖਰ ਵਧਾਇਆ ਘਟਾ ਭੁਲ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਬਖਸ਼ੋ ਜੋ ਚੱਕ ਮਾਫ ਕਮੀਦੇ ਹਨ। ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਡੇ ਕਰਮ ਰਾਸ ਕਾਮੇ, ਸਾਈਂ ਪਿਆਰੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੇਣ ਲਈ, ਮੇਲ ਜਿੰਨਾਂ ਮਿਲਿਆਂ ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਉਹ ਸਭ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਹੱਥ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿਤ ਆਵੇ! ਹਰ ਕੋਈ

ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਚੜਦੀ ਕਲਾ, ਨਾਮ ਧਰਮ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਤੇਰੇ ਭਾਣੇ ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ! ਨਾਨਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ, ਸਦਾ ਲਈ

ਅਤੇ ਸਦਾ ਲਈ, ਉਹ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ,
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।

TI heekhalsaiissoffwaheguru and 1 to 3
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਫਤਹਿ।

(60) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ “ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾਂ” ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਦੇ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ “ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਡੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ”। ਤਤਕਾਲ ਪਉੜੀ ਸਿੱਖ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਕੱਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਉੜੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਨੁਦਾਨਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, “ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗਰਾਂਟ; ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਾਤ, ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਦਾਤ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਦਾਤ, ਗਿਆਨ ਦੀ ਦਾਤ, ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਾਤ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਦਾਤ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਰਵਉੱਚ ਦਾਤ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦੀ ਦਾਤ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ, ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਮੰਗਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਦੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲ ਰੱਖਣੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਵਿੱਤਰ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਕੋਈ ਧਾਰਮਿਕ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ, ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਹ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ:

(61) ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਧਰਮ ਵਿਭਾਗ ਹੈ ਜੋ ਛੇ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮਾਂ - ਹਿੰਦੂ, ਬੁੱਧ, ਈਸਾਈ, ਇਸਲਾਮ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਐਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸੰਦਰਭ ਕਾਰਜ ਸੀ। ਅੰਤਮ ਸੰਕਲਨ ਚਾਰ ਜ਼ਿਲਦਾਂ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ (ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖਤੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੋਜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ। , ਇੱਕ ਵੀ ਸੀ

ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਘਾਟ। ਮੁਖਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਹ ਦਾਅਵੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ

ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਦੇ ਸੰਕਲਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਜੋ ਸੱਠਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਅਰਥਾਤ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਬਾਅਦ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। “ਇਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ਼ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ” (ਸੰਪਾਦਕੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਵਿੱਚ “ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾਂ” ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ” (ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ) 'ਤੇ, ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ:-

“ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸਾਂ (ਵਾਲਾਂ) ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਕੱਟਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ, ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਕੇਸਾਂ ਲਈ, ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਇਕ ਅੰਗ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਵਚਨ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ, ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 1945 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਮੀ ਅਤੇ ਮਿੱਟ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1945 ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

ਹਰ ਸਿੱਖ ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ 10 ਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਗੁ: ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਅਤੇ ਮੈਨੂਅਲ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕਮਤ ਹਨ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਲਈ ਅਣਕਟੇ ਵਾਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਭਾਈ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ, “ਮਸੂੜੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਕੰਘੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਹੀਂ ਨਾਲ ਧੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਛੂਹਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।” ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਈ ਨੇ ਗੰਮ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ:-

ਮੇਰਾ ਸਿੱਖ ਰੇਜ਼ਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਲਈ ਰੇਜ਼ਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਠੋਡੀ ਕਟਵਾਉਣਾ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਾਪ ਹੋਵੇਗਾ... ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਲੱਖ ਹਿੰਦੂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ

ਦਸਤਾਰ ਅਤੇ ਵਗਦੀ ਦਾੜੀ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਛੁਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਥਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਕਿਨਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:-

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਰਚਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਦਾੜੀ, ਮੁੱਛਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਦਿੱਤੇ। ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਡੋਲਤਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭ ਸਕਣਗੇ?

ਕੱਟਣਾ ਜਾਂ ਸ਼ੇਵ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਲਈ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣੀ ਧਰਮ-ਤਿਆਗ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਸੱਚੀ ਇੱਛਾ "ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ" ਹੈ। ਇਹ 18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਾਲਮ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠੀ ਅਰਦਾਸ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਨ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਗਲ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੁਭਾਉਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੇ ਉਹ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੇ:

"ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਡਰਦਾ ਹਾਂ? ਮੈਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਿਉਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ? ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਉਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੇਰੇ ਆਖਰੀ ਵਾਲਾਂ ਤੱਕ - ਮੇਰੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੇ, "ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਨਵਾਬ ਕਬੀਲੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਮਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਚਕੀਲਾ ਪਾਇਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਖੋਪੜੀ ਲਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਾਈ ਤਿੱਖੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ।

ਕੇਸਾਂ (ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ) ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੁਸਖੇ ਦਾ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਫ੍ਰੇਮ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਜਿਸ ਦੀ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸਹਿਜਧਾਰੀ। ਇੱਕ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਧਰਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰੀਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ

ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ; ਕੇਵਲ ਉਸਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ੈਲੀ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਗਾਹਕੀ ਨਹੀਂ ਲਈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਕਹਾਉਣ - ਇੱਕ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਖਾਲਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
.....।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ “ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ। ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵਿਕਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿੱਖ ਪਰਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੰਬਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣੇ ਨੂੰ ਪਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇਹਫਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(62) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਵਿੱਚ Dr. 5H.igS.i ਦਵਾਰਾ (ਹੇਮਕੁੰਟ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ 2005 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਣ), “ਕੇਸ਼” ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ, ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ:-

“ਕੇਸ਼ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਵਾਲ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਪੰਜ “ਕੱਕਰਾਂ” ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। 1699 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਦਾੜ੍ਹੀ ਸਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਭਿਆਸ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਲਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ: “ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਪਾ ਕੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਟਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, “ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕੁਰਹਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੁਅੱਤਲ ਹੋ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੋਂ ਕੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਲਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ "ਸੁੰਦਰ ਨੱਕ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ" ਹਨ।

ਸੋਹਣੇ ਨਕਸ਼ਿਨ ਲੰਮਾਰੇ ਵਾਲ।

ਇਕ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ "ਸਿਰ 'ਤੇ ਪੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਸਰੀਰ"ਸਬਤ ਸੂਰਤ ਦਸਤਾਰ ਸਿਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੇਵ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਠੋਸਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸੁਹਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਦਿਖਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਐਚ.ਐਸ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਥਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 1699 ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ (ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ) ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਸਮੇਂ ਵੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੁਅੱਤਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(63) ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮਫੀ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਆਈਡੀਪਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ, ਨੂੰ 1985 ਵਿੱਚ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਹੀਡਲਬਰਗ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਵਿਖੇ ਲੈਕਚਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਛਾਣ" ("ਐਕਸਪਲੋਰਿੰਗ ਸਮ ਸਿੱਖ ਥੀਮਜ਼" ਨਾਮ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ - ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੁਆਰਾ ਨਵੰਬਰ, 2006 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ)। ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਿੱਥ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਤਵੇ ਵਜੋਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਕੈਪਚਰ ਤੋਂ ਉੱਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ - ਨੌਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦੀ ਹੱਤਿਆ। ਉਹੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"...ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਬੈਜ ਇੰਨੇ ਸੁਭਾਵਕ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੀੜ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਧਰਮ-ਤਿਆਗ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ

ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸਿੱਖ 1699 ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਪਗੜੀ ਵਾਲੀ ਪਛਾਣ ਰੱਖਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 10 ਵੇਂ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦੀ ਰਸਮ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਜਗਾਏ ਗਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਨਵੀਨਤਮ ਵਚਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਰੇਟਿੰਗ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਆਖਿਆ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚਲੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਸੀ। ਜਿੰਦਾ ਉਬਾਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਿਰ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਗਿਰਝਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਰ ਨਾਲ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਆਏ ਤੂਫ਼ਾਨ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਨਾਲ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਪੈਦਲ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਖੂਨੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦੂਰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਨਾਸਿਬ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ

ਸਰੀਰ ਲਈ ਰਸਮੀ ਸਸਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਸਵੀਪਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਨੰਦਪੁਰ ਲੈ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਨੇ ਨੌਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੀਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਅਧਰੰਗੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰ

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉੱਥੇ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਭੈੜੀ ਹੋਣ। ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਅਦਾ ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀ 'ਸਿੱਖ' ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ 'ਸਿੰਘ' (ਸ਼ੇਰ) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਤੇਜ਼ ਨਿਸ਼ਾਨ, ਕੇਸ, ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਬਣਾਏ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਜਾਂ ਨੇੜੇ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕਥਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵੱਖਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਮਕਸਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਕਾਲੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਵਾਂ ਨਾਮ, ਆਪਣੇ 'ਖਾਲਸਾ' ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਆਚਰਣ ਦੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਖਾਲਸੇ ਲਈ ਉਸਦੀ ਜਿੱਦ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਅਸਲੀਲਤਾ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ:

"ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੈਣ ਦੇਣ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ: 'ਜਦ ਤੱਕ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾ ਨਾਲ ਅਸੀਸ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ (ਜਾਤਾਂ ਆਦਿ) ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤਿਅੰਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੁਣੇ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀਮਾ ਰੇਖਾ ਥੋੜੀ ਧੁੰਦਲੀ ਹੋ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕਟਵਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸੌਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਗੈਰ-ਫਸਲਦਾਰਾਂ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ

ਆਮ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੈਰ-ਬਪਤਿਸਮਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਵੇਂ ਬਪਤਿਸਮਾ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵੀਂ ਡੀਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਵੀ ਰਵਾਇਤੀ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਾਰਨ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

“ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਜੋ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਉਭਾਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਨਵੇਂ ਯਤਨ ਵਜੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਓਵਰਲੈਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਿਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅੰਤਰ ਸੀ

ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਥੋਕ ਜਜ਼ਬ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਂਝ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਅਕਸਰ ਧਾਰਮਿਕ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਸਵੈ-ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਸਵੈ-ਗੌਖਅਤ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ, ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਕਹੀਏ, ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਬਾਬਾ ਦਿਆਲ ਦੀ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਲਹਿਰ (1783-1855), ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਲਹਿਰ (1815-1885), ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ (1873), ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਜਾਂ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਰੋਧ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। (1920-1925)।

(64) ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ IworksICreferenc ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ, ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਡੋਗਰਾ ਅਤੇ ਉਰਮਿਲ ਡੋਗਰਾ (ਯੂ.ਐੱਸ.ਬੀ. ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਡ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 2003 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।) . ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਡੋਗਰਾ (ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਦਵਾਨ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਲੰਡਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਫਿਲ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 11 ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ 25 ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਡੋਲੋਜੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ। ਉਹ ਸਕੂਲ ਆਫ ਓਰੀਐਂਟਲ ਐਂਡ ਅਫਰੀਕਨ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਅਨ (ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਟੱਡੀਜ਼) ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਏ। 2002 ਵਿੱਚ ਲੰਡਨ ਦਾ। ਜਨਵਰੀ 2003 ਵਿੱਚ, ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਸਨਮਾਨ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ MBE (ਸੇਬਰ ਆਫ ਦ ਆਰਡਰ ਆਫ ਦ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਐਂਪਾਇਰ) ਦੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਕਿਤਾਬ “ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਵੇ ਆਈ ਆਰਐਲਡੀ-ਐਨ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ – ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜ਼ਨ ਐਂਡ ਕਲਚਰ ਦਾ ਸਰਵੇ” ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ “ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ:-

“ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾ (ਵਾਲ) ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਗ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜਾਂ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਵਾਲ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ

ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਜਾਂ ਕੱਟਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਨਾਲ, ਕੱਟਣ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਉਰਜਾ ਦੀ ਬਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਵਾਲ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਠੰਡ ਤੋਂ ਸਿਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗਾ ਦਿਸਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ-ਸੂਰਤ ਤੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ: “ਖਾਲਸਾ ਮੇਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਹੈ; ਮੈਂ ਖਾਲਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗੁਰੂ ਵਰਗਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੰਜ ਕਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਦੀ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੇਸ਼ (ਛੇੜੇ ਵਾਲ) ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ।

ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ, ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ" ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਵੀ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਲੇਖਕ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ : ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ 'ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ'। ਇਹ ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 30 ਮਾਰਚ, 1699 ਨੂੰ,

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ -

ਖੰਡੇ-ਦੀ-ਪਾਹੁਲ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ-ਪਿਆਰੇ (ਪਿਆਰੇ ਪੰਜ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਗੋਵਿੰਦ ਰਾਏ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਉੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਇਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਹੈ; ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਟੈਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਸਤਰ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਚਾਰ ਕਿਲੋ-ਅਨਦਗੜ੍ਹ, ਲੋਹਗੜ੍ਹ, ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਬਣਵਾਏ। ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤਖ਼ਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਾਲਾਨਾ ਮੇਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

1978 ਵਿੱਚ, ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕੱਠ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮਾਪ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਘੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ "ਖੰਡੇ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ" ਜਾਂ "ਖੰਡੇ-ਪਾਹੁਲ" ਛਕਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ। "ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਮਾਪੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- "ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਕਿਲਾ"।

(65) ਹਰੀਰਾਮ (ਮੁਨਸ਼ੀਰਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟਿਡ ਦੁਆਰਾ 1994 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ) ਦੁਆਰਾ ਪੰਜ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ "ਇੰਸ਼ੀਸ਼ਜ਼"ਹਿਸਟਰੀਲੀਓਫ ਥੀਅਸਿੱਖਸ" ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ-ਧਾਰਮਿਕ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਫੌਜੀ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਹਰੀ ਰਾਮ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਫੋਰਮੇਨ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਕਾਲਜ, ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਲੈਕਚਰਾਰ, ਵੈਸ਼ ਕਾਲਜ, ਭਿਵਾਨੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਤੇ ਏਚਸਨ ਕਾਲਜ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਡੀਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਇੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਆਨਰੇਰੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕਥਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰੇਗਾ। ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਖੰਡ I ਪੰਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:-

"ਪੰਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ।

ਆਪਣੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੰਜ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਿਧਾਂਤ ਸਨ: ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਪੰਜ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਪੰਜ ਸੁੱਖਣਾ, ਪੰਜ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਪੰਜ ਨਿਯਮ।

1. ਪੰਜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ: ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ (ਅਕਾਲਪੁਰਖ), ਗੁਰੂ, ਗ੍ਰੰਥ, ਨਮਸਕਾਰ —ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ, ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹਿ, ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਪੁਜੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
2. ਪੰਜ ਚਿੰਨ੍ਹ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਪੰਜ ਗਹਿਣੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ: ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ, ਇੱਕ ਹਾਰ, ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਚੂੜੀਆਂ, ਉਂਗਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਜਾਂ ਚਾਂਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਰ ਪੱਟੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤਗੜੀ। ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਸੌਂਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਗਹਿਣੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੱਕ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪੰਜਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦਲੇਰ, ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਅਦਭੁਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਗਹਿਣੇ ਕੇਸ਼ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਵਾਲ, ਕੰਘਾ ਜਾਂ ਕੰਘੀ, ਕਿਰਪਾਨ ਜਾਂ ਖੰਜਰ, ਕੜਾ ਜਾਂ ਸਟੀਲ ਦੇ ਬਰੇਸਲੇਟ ਅਤੇ ਕੱਛਾ ਜਾਂ ਕੁੱਕੜਾਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਏਕਤਾ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਚੇਤਨਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਵਰਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਉਹ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਰਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਾ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧਾਂ ਵਿਚ ਇਕਮੁੱਠ ਰਹਿਣ।

ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:-

ਪੰਜ ਹਰਫ਼ ਕੁਫ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਾਨ-ਏ-ਸਿੱਖ

ਹਰਗਿਜ਼ ਨ ਬਾਸ਼ਦ ਅਜਿਨ ਪੰਜ ਮੁਆਫ਼;

**ਕੜਾ, ਕਰਦ ਕੱਚਾ, ਕੰਘਾ ਬਿ ਦਾਨ, ਬਿਨਾ ਕੇ ਹੋਚ ਅਸਤ ਜੁਮਲਾ
ਨਿਸ਼ਾਨ।**

ਕੇ ਦੇ ਇਹ ਪੰਜ ਅੱਖਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਹ ਪੰਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ
ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਹਨ,

ਸਟੀਲ ਦੀ ਚੂੜੀ, ਬਿੱਟ ਚਾਕੂ, ਸ਼ਾਰਟਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਘੀ;

ਬਿਨਾਂ ਕੋਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਈ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਰਜ
ਕੀਤਾ:

ਹੋਇ ਸਿਖ ਸਰ ਟੋਪੀ ਧਾਰੇ

ਸਤਿ ਜਨਮ ਕੁਸ਼ਤੀ ਹੋਇ ਮਾਰੇ ॥

(ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਸੱਤ ਜਨਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋੜੀ ਹੋਵੇਗਾ)।

ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ, ਦਾੜੀ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਈ ਦਲੀਲਾਂ ਹਨ:

1. ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਸਾਧੂਆਂ ਅਤੇ ਤਪੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ੱਤਰੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲਬੋ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਗੰਢਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਵਗਦੀ ਦਾੜੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਥਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੇਲੇ, ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਰਮ ਯੋਗੀ ਜਾਂ ਕਰਮ ਯੋਗੀ ਹੋਣ। ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਭਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਹਾਰਕ ਸੰਤ ਸਾਰੇ ਪੰਜ ਪਾਂਡਵ।
2. ਕਿ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਲੜਾਕੂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਦੇ ਲਬੋ ਵਾਲ ਭਾਵੇਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦਿੱਖ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ।
3. ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਦੁਰਗਾ ਦੇ ਲਬੋ ਤਾਲੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਪਣਾਇਆ।
4. ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵੀ ਲਬੋ ਵਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇ।
5. ਸਭ ਤੋਂ ਵਾਜਬ ਵਿਆਖਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਫੌਜੀ ਵਰਦੀ, ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮਹਿੰਗਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਾਈ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਬੋ ਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪੱਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਕੱਟਾਂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਇਸ ਉਪਾਅ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਸਕਣਗੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਲਈ ਅਸਲ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਕੰਘੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਟੀਲ ਬਰੇਸਲੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਲੋਹੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਗਰਿੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਰੱਖੜੀ ਦਾ ਸਥਾਈ ਬਦਲ ਸੀ, ਭੈਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁੱਟ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਧਾਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੜਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 142
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਨਿਭਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖੰਜਰ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਹਥਿਆਰ ਪਹਿਨਣਾ ਕੇਵਲ ਖੱਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਮਾਣ ਸੀ। ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਖੱਤਰੀ, ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨਿਕਰ-ਬੋਕਰਾਂ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਚੁਸਤੀ ਅਤੇ ਪਤਿਤਪੁਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਧੋਤੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਢਿੱਲੇ ਪਜਾਮੇ ਨਾਲੋਂ ਲੜਾਈ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਜ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ।

3. IFive ਸੁੱਖਣਾ।—ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ

(ਏ) ਵਾਲ ਕਟਵਾਉਣਾ ਜਾਂ ਕੱਟਣਾ, (ਬੀ) ਸਿਗਰਟ ਪੀਣਾ, (ਸੀ) ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਹਲਾਲ ਮਾਸ ਖਾਣਾ, (ਡੀ) ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਣਾ ਅਤੇ (ਈ) ਕਬਰਾਂ, ਕਬਰਾਂ ਅਤੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ। ਦਾਹ-ਸੰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ।

4. ਪੰਜ ਛੁਟਕਾਰਾ: ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਪੰਜ ਛੁਟਕਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

(i) ਧਰਮ ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ।

(ii) ਕਰਮ ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮਾੜੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ।

(iii) ਜਨਮ ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਚਾਰੇ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਪਾਰੀ ਦੇ ਪੱਤੇ ਵਾਂਗ ਖਾਲਸੇ ਵਿੱਚ ਰਲ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸੁਪਾਰੀ (ਸੁਪਾਰੀ), ਕਥਾ (ਕੈਚੂ) ਅਤੇ ਚੂਨਾ (ਚੂਨਾ) ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੱਤਾ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਸੁਆਦ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗਰਮੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤੀਆਂ ਜਦੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਖਿੜ, ਖੁਸ਼ਬੂ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਗੀ ਵਾਲੇ ਫੁੱਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨੂੰ ਜਮਹੂਰੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚਾ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(iv) ਸ਼ਰਮ ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਖਾਨਦਾਨੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦਾ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਜਾਰੀ, ਸਿਪਾਹੀ, ਵਪਾਰੀ, ਜੁਲਾਹੇ, ਦਰਜ਼ੀ, ਨਾਈ, ਮੋਚੀ ਅਤੇ ਝਾੜੂ ਵਾਲਿਆਂ ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(v) ਭਰਮ ਨਾਸ਼ ਜਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

5. ਆਚਰਣ ਦੇ ਪੰਜ ਨਿਯਮ-ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਆਮ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਪੰਜ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ:

(i) ਹਰ ਕੰਮ ਜਾਂ ਉੱਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ii) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(iii) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(iv) ਦੂਜੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਲਾਲਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ।

(v) ਜਿਨਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ:

“ਹੇ ਪੁੱਤਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਿਆਰ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਤੱਵ ਬਣਾ। ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੇ ਸੋਢੇ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਓ। ਜਾਣੋ, ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੋ ਮੌਤ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚਤੁਰਾਈ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਮਰਨਗੇ।”

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ:

**“ਪਾਰ ਨਾਰੀ ਕੇ ਸੇਜ,
ਭੁੱਲ ਸਪਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜੋਇਓ।”**

ਤੁਸੀਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾਓ।”

ਪੰਜ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਸ਼ੋਰਨ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਕੱਟਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਟੋਪੀ ਨਾਲ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣਾ ਵੀ ਪਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਸੱਤ ਜਨਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋੜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(66) ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੇਖਕਾਂ/ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 144
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਉਸੇ ਹੀ 2 ਮੁੱਦੇ 3 ਅਧਾਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਦਿ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜ਼ਨ—ਇਸਜ਼ ਗੁਰੂ, ਸੇਕਰਡ ਰਾਈਟਿੰਗਜ਼ ਐਂਡ ਆਥਰਜ਼" (ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1909 ਵਿੱਚ ਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਦਿੱਲੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ), ਛੇ ਜਿਲਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੱਸਣ ਲਈ ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਖਪਾਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਦਸਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ:-

“ਗੁਰੂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਪਹਿਨਣੇ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੱਬ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ, ਜੇ ਉਹ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਫਿਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਪਹਿਨਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਰਿਵਾਜ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ। 'ਜੇ ਰੱਬ ਨੇ ਕੱਟਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਵਾਲ ਕਿਉਂ ਵਧਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਗਰਭ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਵਾਧਾ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕਟਵਾਉਣ ਜਾਂ ਕਟਵਾਉਣ ਦੇ ਪਾਪ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਿਨਾਂ ਕੋਟੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਤੋਹਫਾ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਪਹਿਨਣ ਨਾਲ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1699 ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਮੈਕਸ ਆਰਥਰ ਮੈਕਾਲਿਫ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ

ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਹੈ:-

“ . . . ਹੁਣ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦਾ ਹੈ, ਤੰਬਾਕੂ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਗਲਾ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁੜ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ: ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(67) ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਿੱਖ ਲੇਖਕਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਧਰਮ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਦੇ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਹੋਵੇ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ।

(68) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਡਾ. ਐਮ.ਐਸ. ਰਾਹੀਂ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਉਹੀ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰਲੇਖ “ਅਨਾਦੀ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰੰਥ” (ਸਿੰਘ ਲੀਗਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਅਕਤੂਬਰ 2008 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਪਹਿਲਾ ਸੰਸਕਰਣ)।

(69) ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ "ਗੁਰੂ" ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, 1469 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਇੱਕ "ਗੁਰੂ" (ਅਧਿਆਪਕ/ਪ੍ਰਚਾਰਕ) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ "ਗੁਰੂ" ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੂਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ, ਉਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਰਾਮਾਇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਅਤੇ

ਮਹਾਭਾਰਤ ਇੱਕ "ਗੁਰੂ" ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਜੈਨ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

(70) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਪਹਿਲੇ “ਸਿੱਖਗੁਰੂ” ਨੇ “ਗੁਰੂ” ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ “ਗੁਰੂ” ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ “ਗੁਰੂ” ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸਾਂਝ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ

GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 146
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)

ਨੇ ਉਸਨੂੰ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ) ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਿਸ਼ਨ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਸੌਂਪੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਨਾਮ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨੌਂ ਵਾਰਿਸਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਗੱਦੀ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਕੀਤਾ। "ਮੂਲਮੰਤਰ" ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ 947 ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ "ਗੁਰੂ" ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਰਮਾਤਮਾ "ਗੁਰੂ" ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਭਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਗੁਰੂ" ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਕੇ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਕੇਵਲ ਇੱਕ "ਗੁਰੂ" ਦੁਆਰਾ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1504 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ "ਗੁਰੂ" ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ 63 ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਤੀਜੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ", ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 1479 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 73 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ "ਗੁਰਗੱਦੀ" ਬਖਸ਼ੀ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ 869 ਭਜਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ, ਚੌਥੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦਾ ਜਨਮ 1534 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ 638 ਬਾਣੀ ਲਿਖੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ 1563 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਸਾਰੇ "ਗੁਰੂਆਂ" ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੂਫੀ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ "ਭਗਤਾਂ" ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਕਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਕਲਨ ਨੂੰ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ 2312 ਭਜਨਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਫੀ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ "ਭਗਤਾਂ" ਦੇ 883 ਭਜਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਸੰਕਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੂੰ "ਬਾਣੀ-ਗੁਰੂ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਥੋੜੀ ਉੱਚੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

ਪੰਜਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ", ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਸੰਕਲਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦਾ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ। ਲਗਾਤਾਰ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ", ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ 1595 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰੰਨ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ", ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ 1630 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, 1656 ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸਨ। ਸੰਨ 1621 ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਸਮੇਂ, ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਆਖਰੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਰਫ਼ ਨੌਂ ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ। 1705 ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨੌਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ", ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ 115 ਭਜਨ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ, ਪਰ

ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਣੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੀ। 'ਤੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਆਖਰੀ, ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੁਣ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ "ਗੁਰੂ" ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ "ਗੁਰੂ" ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ 239 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(71) ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਨ.ਸੀ.ਐਮ. 5 ਨੰ. c239388of 2008 ਦੀ ਫਾਈਲ ਸੀ। d1 inVCivileWriti N. 14859 of 2008। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਤੀਜੇ ਦਿਨ "ਬੇਨ" (ਨਦੀ) ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਚਿੰਤਤ, ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ! ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਆਸਥਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੱਕ "ਭੂਤਨਾ" (ਭੂਤ) ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ "ਕੋਈ ਅਖੇ ਭੂਤਨਾ, ਕੋਈ ਕਹੇ ਬੇਤਾਲਾ, ਮੈਂ ਦੀਵਾਨਾ ਸ਼ਾਹ ਕਾ ਨਾਨਕ ਭੋਰਾਣਾ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਭੂਤ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਭੂਤ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਪਾਗਲ ਹਾਂ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਪਾਗਲ ਹਾਂ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਧਰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ "ਜੈਸੀ ਏਵ ਖਸਮ ਕੀ ਬਾਣੀ, ਤਿਸਰਾ ਕਰੇ ਗਿਆਨ ਬੇਲਾਲੇ" (ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੋ ਗਿਆਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ) ਪੜ੍ਹੇ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 1136 ਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

“ਮੈਂ ਨਾ ਹਿੰਦੂ ਵਰਤ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਮਦਾਨ।

ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪਨਾਹ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੀ ਟਹਿਲ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਅੱਲ੍ਹਾ ਵੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜ ਲਿਆ ਹੈ।

ਮੈਂ ਮੱਕਾ ਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ;

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।

ਮੈਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ, ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਾਂਗਾ;

ਮੈਂ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ;

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 148
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨ।"

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 885 'ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ "ਸ਼ਬਦ" ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:-

"ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਰਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕੋਈ ਖੁਦਾ,
ਕੁਝ ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਸਾਈਂ ਵਜੋਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਅੱਲ੍ਹਾ ਵਜੋਂ।
ਉਹ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੈ, ਦਿਆਲੂ ਪ੍ਰਭੂ
ਉਹ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਮੱਕਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ,
ਦੂਸਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਫੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
ਕਈ ਵੇਦ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ,
ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁਰਾਨ
ਕੁਝ ਚਿੱਟੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਨੀਲੇ।
ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ,
ਹੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ.
ਕੁਝ ਸਵਰਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ (ਹਿੰਦੂ)
ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਫਿਰਦੌਸ (ਮੁਸਲਮਾਨ)
ਪਰ ਜੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ,
ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦੇ ਭੇਦ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।"

ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 601 'ਤੇ ਤੀਜੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕਥਨ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"ਇਕੱਲਾ ਉਹੀ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ, ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੈਣ-ਭਰਾ, ਜੋ
"ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾ" ਦੇ ਮਾਰਗ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 305-306 'ਤੇ ਚੌਥੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:-

"ਉਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰੇਗਾ।

ਫਿਰ ਉਹ ਦਿਨ ਦੇ ਤੜਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਉਹ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਟਿਕਿਆ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰੇਗਾ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 1412 'ਤੇ, ਦਿਸ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਲ ਹੈ:--

“ਕੀ ਸਿਰ ਰੱਬ ਲਈ ਪਿਆਰ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਤਦੋਂ ਹੀ ਮੇਰੀ ਹਥੇਲੀ ਉੱਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਜਾ;

ਉਹ ਜੋ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ-

ਬਿਨਾਂ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ।”

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 1105 'ਤੇ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

“ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯੋਧਾ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰਕੇ ਮਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ।

(72) ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ “ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਅਰਦਾਸ” ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਮਾਰਗ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਹਰ ਸਮੇਂ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ, **ਉਹਨਾਂ** ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਲਈ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵੀ, ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਚਾਈ ਦੇ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਹੁਕਮ, ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਰਗ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(73) ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੇ ਉਲਟ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੀਵ ਆਤਮਾ ਰਾਮ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡੋਕੇਟ, ਦੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ" ਅਤੇ "ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ,

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 150
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ, ਗੈਰ-ਕੁੱਢੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(74) ਅਸੀਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਤੁਕਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ "ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਭਜਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ("ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼") ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ/ਅਧਿਆਪਕ/ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਅਤੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੋਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ.

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ

(75) CMNo. 2009 ਦਾ 2941, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੰਚ ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵੀ ਸਨ, ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਾਇਓ-ਡਾਟਾ, ਜੋ ਕਿ ਦਸ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਨੁਬੰਧ ਵਜੋਂ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੋਸਟ-ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਲਾਇਲਪੁਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ, ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਪੁਲਿਸ ਸੇਵਾ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1970 ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 1971 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖਣ ਤੱਕ ਹਨ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ

ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਇਓ-ਡਾਟਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲੈਕਚਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

(76) ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੌ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਨਕ ਮਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਕਾਲੀ ਮੁਗਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ 10 ਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਨਕ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਰਣਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਲਾਹੀ ਇਲਹਾਮ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮ ਹਕੀਕਤ ("ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ") ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ("ਸਾਚੈ ਤੇ ਪਵਣਾ ਭਈਆ, ਪਵਣੈ ਤੇ ਜਲ ਹੋਇ, ਜਲ ਤੇ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਸਾਜਿਆ...")। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਆਵਾਗਵਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਆਤਮਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜਾ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਦੁਰਲੱਭ ਹੈ

ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ, ਉਹ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ("ਮਨਮੁਖ" ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ), ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ, ਉਹ ਜੋ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ("ਗੁਰਮੁਖ" ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ) ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਲਈ "ਗੁਰਮੁਖ" ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਭੇਦਤਾ ਲਈ, ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਣਾਤਮਕ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, ਸਰੀਰਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਲੜਾਈ-ਫਿੱਟ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹੇ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਲਚ ਇੱਕ ਸੁਹਜਵਾਦੀ ਝੂਠ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ, ਵਿਕਾਸ, ਪ੍ਰਜਨਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰਜਨਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰੇਗਾ

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 152
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਜਾਂ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਮੁਖਤਿਆਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। , ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਏ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਧਕ ਨੂੰ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਦੀਵੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, ਭੌਤਿਕ ਸਰੂਪ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਹਕੀਕਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੂਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ "ਵਾਧੂ ਬੇਨਤੀਆਂ" ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਇਤਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਇਸਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਉੱਲੀ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਹੀ ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਰਦ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ, ਦੰਦ, ਨੱਕ ਠੀਕ ਹਨ
ਬਣਾਇਆ-ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ। ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠ ਕੇ ਮਾਲਕ ਤੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਮਾਲਕ, ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੁੰਦਰ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੇ ਦੰਦ ਸੁੰਦਰ ਹਨ, ਤੁਹਾਡੀ ਨੱਕ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪੂਰੇ ਲੱਬੇ ਵਾਲ ਅਦਭੁਤ ਹਨ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ! ਤੁਹਾਡਾ ਸਰੀਰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ”

ਉਸਦੀ "ਵਾਧੂ ਅਧੀਨਗੀ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਇਤ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਹੈ, ਜੋਗੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਠ ਕਰਮਾਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਦੇ ਅਦਭੁਤ ਸੁਆਦ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਹਣੇ ਲੱਬੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।”

ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ:-

“ਪਰਮਾਤਮਾ, ਪਾਲਣਹਾਰ, ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਦਇਆਵਾਨ, ਪੂਰੇ ਲੱਬੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ, ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਕੇ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਉਂ ਹੈ:-

“ਸਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਬੇਅਰਾਮੀ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜੋ ਦੁਨਿਆਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈ!

ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਰ ਕਰ ਕਿ ਮੈਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅਡੋਲ ਰਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਦਾ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਟਿਕਿਆ ਰਹਾਂ।

ਸੁੰਦਰ ਲਬੋ (ਪੂਰੇ ਲੰਬਾਈ) ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ! ਮੈਨੂੰ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਉ, ਨਾਨਕ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਆਸ ਵਿੱਚ ਜੀਉਂਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਖਰੀ ਤੁਕ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ:-

“ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੰਗਾਲਾਂ ਦੀ ਦੌਲਤ ਹੈ, ਮਾਲਕ, ਤਿਆਗਿਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣਹਾਰ ਹੈ। ਲਬੋ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮਾਸਟਰ ਬੇਸ਼ਹਾਰਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਮਨੁੱਖ “ਗੁਰੂ” ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉਹ “ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ” ਨਾਲ ਅੰਤਮ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਗੁਰੂ" ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਦੇ ਸਰੂਪ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। “ਅਕਾਲ

"ਪੁਰਖ" ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸਦੇ ਅਮੂਰਤ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਸਿਕਟੂਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ-ਲਬੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਭੌਤਿਕ ਰੂਪ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

(77) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਗੁਰੂ" ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਦਸ ਮਨੁੱਖੀ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ "ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ" ਹੋਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਤੀਜੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਸਨ। ਚੌਥੇ, ਪੰਜਵੇਂ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ। ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਰ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਮੀਨਾਂ (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪਿਰਥੀ ਚੰਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ) ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(78) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ "ਏਕੈ ਪੁਰਖ, ਜੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਇੱਕਲਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਪਾਲਣਹਾਰ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ" ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾਨੂੰਨ ("ਹੁਕਮ") ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ, ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ, ਪਦਾਰਥਕ ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ "ਹੁਕਮ" ਦੀ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਵਾਨਤ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਚਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ, "ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਮੋਹ, ਲੋਭ, ਅਹੰਕਾਰ" (ਇੱਛਾ)। , ਜਨੂੰਨ, ਲਾਲਚ, ਲਗਾਵ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ)। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਪੰਜ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਖੇੜਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਹੁਕਮ" ਵਿੱਚ "ਅਕਾਇ ਪੁਰਖ" ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।

(79) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ "ਸਹਿਜ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਿਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਰੋਜ਼ਮਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਸੀਹੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ।

ਚੈਬਰ ਜਾਂ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਤਖ਼ਤੇ 'ਤੇ। ਇਹ "ਸਹਿਜ" ਹੱਦ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, "ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ" ਦੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਲਗਭਗ 239 ਸਾਲ (1469-1708 ਤੱਕ) ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ 10 ਵੇਂ ਨਾਨਕ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਾਪਰੀਆਂ ਦੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, 10 ਵੇਂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਗੁਰੂ" ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ "ਸਿੰਘ" ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਹ "ਅੰਮ੍ਰਿਤ" ਛਕਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੁੱਖਣਾਂ ਦਾ ਸਟੀਕ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਸੁੱਖਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਚਾਰ ਵਰਜਿਤ ਵੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਨੂੰ, ਗੰਭੀਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਜਾਂ ਕੱਟਣਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਜਿਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।

(80) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਮਨਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਨੇ "ਕੇਸਗੜ੍ਹ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ "ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁਬਾਰਕ ਕਿਲ੍ਹਾ" ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸੀਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਤਖ਼ਤ" (ਸਿੰਘਾਸਣ) ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੁਆਰਾ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸਿੰਗ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ "ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ" (ਆਚਾਰ ਜ਼ਾਬਤੇ) ਤੋਂ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(81) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ "ਗੁਰਗੱਦੀ" ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਵਾਰਿਸ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਰਗ ਨੂੰ "ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ" ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। "ਗੁਰੂ" ਦਾ "ਖਾਲਸਾ" ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਚੇਲਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ "ਗੁਰੂ" ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(82) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, "ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ" ਨੇ ਇੱਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਦੇ ਚੇਲੇ। ਇਸ ਨੂੰ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕ

ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮਾਪ ਵਜੋਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗਤੀ ਅਰਦਾਸ ਭਾਵ “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਸਿੱਖ ਅਕਾਂਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਦਾਸ ਰਾਹੀਂ ਹਰ ਸਿੱਖ ਅਣਕਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਰੱਖੀ ਦਾਤ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(83) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ, ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰਸਯੋਗ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਿਚੋੜ ਦਿੱਤਾ: "ਪੂਜਾ ਅਕਾਲ ਕੀ, ਪਰਚਾ ਸਬਦ ਕਾ, ਦੀਦਾਰ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਖਾਤੇ ਸਿੱਖ ਭਲਾ ਸਰਬੱਤ ਦੀ ਲੋਚਾਈ"। ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਮੂਲ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ: 'ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਆਚਰਣ ਦਾ ਮਾਪ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਸਰੂਪ ਆਦਰਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਦਾ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਮੁਨਾਉਂਦੇ ਹਨ) ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੀਨ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਸਮੀ ਨਾਮਕਰਨ 1911 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਇਆ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਰਾਜ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਸਰਕਾਰ ਖਾਲਸਾ ਜੀਓ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਖਾਲਸੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ' ਵਜੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ “ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਿਰਟੀਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਪਿਆ। "ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਨੂੰ ਅਖੌਤੀ "ਸਹਿਜਧਾਰੀਆਂ" ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਜ਼ੁਲਮ ਝੱਲੇ, ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ।

(84) ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ “ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ” ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ 10 ਵੇਂ “ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ”, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗਾ, ਕਿ ਸਿਰਫ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਧੀਵਤ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ" ਸਿੱਖ ਜਿਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ

(85) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਭਰਦੇ ਵਕੀਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ

ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵੀ ਸੌਂਪਿਆ। ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ 'ਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ “ਖਾਲਸੇ” ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ “ਸਹਿਜ” ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੰਜ “ਕੱਕਰਾਂ” ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

(86) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ", ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ "ਗੁਰੂ", ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦਸ ਮਨੁੱਖੀ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਰੂਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ "ਗੁਰੂ" ਸ਼ਬਦ "ਗੁ-" ਅਰਥਾਤ ਹਨੇਰਾ, ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਰੂ-" ਭਾਵ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ, "ਗੁਰੂ" ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ "ਗੁਰੂ" ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ” ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਨਣ ਵੱਲ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(87) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਖਾਲਸੇ" ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮੂਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਖਾਲਸੇ” ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਯੋਜਿਤ ਅੱਤਵਾਦ (ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹਿੰਦੂ “ਧਰਮ” (ਧਰਮ) ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ ਸੀ। ਦੋ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਏ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਾੜੀ “ਰਾਜਿਆਂ” ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ “ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ” ਦੇ ਯਤਨ।

ਸਮਾਂ, ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਪਹਾੜੀ “ਰਾਜੇ” ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਖ਼ਤ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਲਈ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੁਲਮ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ “ਖਾਲਸੇ” ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਤਕੜੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੈ।

(88) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ “ਖਾਲਸਾ ਸਿੱਖ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ “ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ” (“ਗੁਰੂ” “ਖਾਲਸਾ” ਦੀ ਦਿੱਖ) ਵਰਗੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ”, “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਅਤੇ “ਪਤਿਤ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ “ਖਾਲਸਾ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੈ। “ਖਾਲਸਾ” ਨੂੰ “ਗੁਰੂ” ਦੀ ਮੂਰਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜ “ਕੱਕਰ”, “ਮਾਸਟਰਾਂ” ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ‘ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, “ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ” ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ “ਖਾਲਸਾ ਸਿੱਖ” ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ “ਖਾਲਸੇ” ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਹੂਲਤ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਤਾਂ “ਖਾਲਸਾ ਸਿੱਖ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਗੁਰੂ” ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ “ਮਰਯਾਦਾ” ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ “ਖਾਲਸੇ” ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ “ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ” (ਅੰਤਿਮ ਗਿਆਨ) ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅੰਤਿਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਾਧਨ “ਗੁਰੂ” ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ “ਪੰਜ ਕੱਕੜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ” (ਪੰਜ ਕੱਕੜਾਂ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ) “ਖਾਲਸੇ” ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤ ਸੀ।

(89) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਅਤੇ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰ ਸੂਖਮ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ” ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣਾ “ਖਾਲਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ” ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਅਤੇ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। “ਖਾਲਸਾ” “ਗੁਰੂ” ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ। ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ। ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਅ ਜਿਸ ‘ਤੇ ਸਿੱਖ “ਗੁਰੂ” ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੈ। “ਖਾਲਸਾ” ਉਹ ਆਦਰਸ਼, ਸੁੱਧ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਚੇਲਾ ਹੈ ਜੋ “ਗੁਰੂ” ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ‘ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੂਰਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

“ਗੁਰੂ” ਦਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਦਰਜਾ, “ਖਾਲਸੇ” ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ “ਗੁਰੂ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਉਸ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; “ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ” ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ “ਗੁਰੂ ਦੀ” ਕਿਰਪਾ।

(90) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਹਿਜ” (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ, “ਸਹਜ”) ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਰਪਾ, ਅਡੋਲਤਾ, ਨਿਰਵਿਘਨਤਾ ਅਤੇ “ਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਅਪਣਾਉਣ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਜੋ “ਗੁਰਮੁਖ” ਹਨ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਹਨ। “ਗੁਰੂ” ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ, ਸਿੱਖ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ “ਕਲਯਾਨ” ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਾਰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਣਾ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਔਖਾ ਹੈ। “ਸਹਿਜ” ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭਾਵ ਅੰਤਿਮ ਟੀਚੇ ਵੱਲ “ਗੁਰੂ ਦੇ” ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਤੋਂ ਪੰਜ ਕਿਸਮਾਂ- “ਕਾਮ”, “ਕ੍ਰੋਧ”, “ਲੋਭ”, “ਮੋਹ”, “ਅਭਿਮਾਨ” ਦੀਆਂ ਮਨੁੱਖੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ

ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਵਤ “ਸਹਿਜ ਪਾਕੇ ਸੋ ਮਿਠਾ ਹੋਇ” (ਜੋ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੱਕਦਾ ਹੈ ਮਿੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇੰਚਿੰਗ ਜਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵੀ “ਸਹਿਜ” ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ “ਖਾਲਸਾ” ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੰਜ “ਦੋਸ਼ਾਂ” ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਰਗ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। “ਗੁਰੂ” ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ “ਨਾਮ ਦਾਨ ਅਤੇ ਇਸਨਾਨ” ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ, ਤਾਕੀਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਹਿਤ ਹੈ: -

"ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਦੇਰੇ ਉੱਠ ਕੇ ਨਾਮ ਦਾ ਚਿੰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ, ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ”

(91) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ, “ਗੁਰਬਾਣੀ” ਅਤੇ “ਗੁਰਮੁਖੀ” ਵਿਚ “ਸਹਿਜ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸ਼ੁੱਧ ਕਿਰਪਾ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਵਾਰ, “ਸਿੱਖੀ” (ਸਿੱਖ ਧਰਮ) ਨੂੰ “ਸਹਿਜ ਧਰਮ” (ਸ਼ੁੱਧ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਧਰਮ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ “ਸਹਿਜ”, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ

ਹਉਮੈ ਦੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਘੁਸਪੈਠ ਦੇ ਬਗੈਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੰਤੁਲਨ; ਰੂਹਾਨੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਡੋਲ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਸਹਿਜਤਾ। “ਅਹਮ” ਜਾਂ “ਹਉਮੈ” (ਹਉਮੈ) ਸਮਾਜਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਭਿੰਨਤਾ ਰਹਿਤ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਕ, ਨਿਰਵਿਘਨ, ਜਤਨ ਰਹਿਤ ਆਤਮਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਟਿਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ “ਸਹਿਜ” ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ “ਅਵਸਥਾ” (ਰਾਜ) ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ, ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ‘ਰਾਜਾਂ’ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। “ਸਹਿਜ” ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦੋ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: “ਸਾਹ, ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ “ਜਾ” ਦਾ ਜਨਮ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਕੱਠੇ ਜੰਮਣਾ (ਆਪਣੇ ਨਾਲ), ਇਸ ਲਈ ਜਨਮਤ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਕ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਭਾਵਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰੀ ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(92) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਹਿਜ” ਦੇ ਸਿੱਖ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਚੀ ਚੇਤਨਾ “ਸਹਿਜ ਰਹਿਸ” (ਰਹੱਸਵਾਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਜਾਂ ਅਨੁਭਵੀ ਗਿਆਨ) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਵਸਤੂ ਦਾ ਦਵੈਤ (ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਅਤੇ ਹਉਮੈ-ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦਵੈਤ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਘਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਦੂਰੀਆਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਤਤਕਾਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬੋਧਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ “ਸਹਿਜ” ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਦਰਤੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ “ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ” ਨਾਲ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵਾਤਮਕ ਜਾਂ ਸੁਹਜ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ, ਇਹ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਮਹਾਨ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। “ਸਹਿਜ” ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਨ, ਸੁਹਜਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦਰਵਾਜ਼ਾ “ਦਸਮ-ਦੁਆਰਾ” ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ “ਅਨਹਤ ਨਾਦ” (ਅਨਸਟਰਾਡ ਧੁਨ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਰੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। “ਸਹਿਜ ਅਨੰਦ” (ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਅਨੰਦ) ਦੀ ਭਾਵਨਾ। “ਸਹਿਜ” ਵਿਚ ਹੋਂਦ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਮਹੱਤਤਾ ਉਭਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਸ ਵੱਲ ਰੁਚਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਗੜਬੜ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਖ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਸੜ੍ਹਾ ਉੱਤੇ ਤਰੰਗਾਂ ਵਾਂਗ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਡੂੰਘੇ ਹੇਠਾਂ ਬੇਰੋਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਹਿਜ” ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਗੜਬੜ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਹੰਕਾਰ ਸੰਦੇਹ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸੌਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਿਆਣੇ ਜਾਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ "ਸਹਿਜ" ਵਿੱਚ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਕ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ “ਮਨਮੁਖਿ ਭਰਮਾਈ ਸਹਸਾ ਹੋਵੈ ਅੰਤਰਿ ਚਿੰਤਾ ਨਿਤ ਨ ਸੋਵੈ ਗਿਆਨੀ ਜਗਹਿ ਸਵਾਰੀ ਸੁਭਾਇ ਨਾਨਕ ਨਾਮਿ ਰਤਿਆ ਬਲਿ ਜਾਉ” ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਦੌੜ-ਭੱਜ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭੈੜੇ ਕੰਮਾਂ ਬੰਦ ਕਰੋ, ਭਟਕਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(93) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਹਿਜ” ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ "ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ" (ਇੱਛਾ) ਅਤੇ "ਦਵੰਦਵਾ" (ਟਕਰਾਅ) ਅਤੇ "ਮਾਇਆ" (ਭਰਮ) ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਦੇ ਕੈਂਪਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭਗੌੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕਿਉਂਕਿ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਭਰੀ ਮਜਬੂਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। "ਸਹਿਜ" ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਸੁਸਤੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭੁੱਖ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਦਾ "ਹਰਿ ਨਾਮ" (ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਮ) ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

(94) ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਸਹਿਜਤਾ, ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨੂੰ "ਸਹਿਜ" ਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੂਖਮ ਗੁਣ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ:-

“ਜਿਹੜਾ ਸਹਿਜ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
ਜੋ ਉਹ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰ ਸੱਚ ਹੈ;
ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਿਮਰਨ ਹੈ।
ਉਹ ਕਲਮ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦਾ ਹੈ
'ਹੋਣ' ਤੋਂ 'ਬਣਨ' ਤੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ।
ਉਦਾਸ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ, ਉਹ ਸਹਿਜ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ;
ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਰਹਿਤ ਉਸਦੀ ਚੁੱਪ; ਸੁਭਾਵਕ ਉਸਦਾ ਬੋਲਣਾ ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖਾਂਦਾ ਹੈ,
ਅਡੋਲਤਾ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਸਹਿਜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੂਰੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।”

ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ "ਸਹਿਜ" ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਵਸਥਾ ਜੋ ਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਚਾਲਤ ਹੈ।

(95) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪੰਜ "ਕੱਕਰਾਂ" (ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲੇਖ) ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ "ਕੱਕਰਾਂ" ਵਿੱਚ "ਕੇਸ਼" (ਵਾਲ), "ਕੜਾ" (ਸਟੀਲ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ), "ਕਛੇਰਾ" (ਕੰਘੀ), "ਕਾਂਘਾ" (ਕੰਘੀ) ਅਤੇ "ਕਿਰਪਾਨ" (ਤਲਵਾਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਣਕਟੇ ਵਾਲ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਸੈਮਸਨ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਬਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗੁਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਹਾਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਸਮੇਤ ਈਸਾ, "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਟਵਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਲ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

(96) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, "ਕੇਸ਼" (ਵਾਲ) ਨੂੰ "ਕੱਕਰਾਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਸਿੱਖ ਪਛਾਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹਨ। ਦਸਵੇਂ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਚਿਤਰਣ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਸਨੇ ਭਾਈ ਤਾਰੂ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਖੋਪੜੀ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹਨ।

(97) ਸ੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ "ਭਗਤਾਂ" ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼, ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੇ "ਰਹਿਤਨਾਮੇ", ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਸਿੱਖ "ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ" ਦੇ "ਹੁਕਮਨਾਮੇ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਕੈ ਤਖਤ ਕੀਓਆ

ਟੀ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ, ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹਨ।

(98) ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਸਾਰੇ ਗਿਆਰਾਂ "ਗੁਰੂਆਂ" ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਪਤਿਤ" ਹੈ ਜਾਂ "ਖਾਲਸਾ" ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੇਲਾ "ਗੁਰੂ" ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ "ਖਾਲਸਾ ਅਵਸਥਾ" ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਟੀਚਾ ਹੈ। "ਸਾਰੇ ਕੇਸ਼ਧਾਰੀਆਂ" ਨੂੰ "ਖਾਲਸਾ" ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ "ਕੇਸ਼ਧਾਰੀ" ਦੀ "ਸਹਿਜ" ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ "ਕੇਸ਼" ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵੱਲ ਇੱਕ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ "ਗੁਰੂ ਦੇ" ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਛਤ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ" ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਅੰਤ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। "ਖਾਲਸਾ" ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਅਤੇ "ਗੁਰੂ" ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ, "ਖਾਲਸੇ" ਵਿੱਚ "ਗੰਮ" ਦੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਜਾਂ ਗੁਣ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮਿਆਰ "ਗੁਰੂ ਦੇ" ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੱਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਸਿੱਖ ਦੇ ਪਿਛਲੇ "ਕਰਮਾਂ", ਉਸਦੀ "ਕਸ਼ਮਤਾ" ਅਤੇ "ਗੰਮ" ਦੀ ਕਿਰਪਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਗੰਮ ਦੇ" ਡੂੰਘੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਸਮਝ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਧਾਰਮਿਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। "ਸਿੱਖ ਗੰਮ" ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖਿਆ "ਰਹਿਤਨਾਮਾ" ਹੈ। "ਮਸੂੜਿਆਂ" ਨੇ ਵੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਕੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ

(99) ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਉਹ ਸਾਲ 1983 ਵਿੱਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੂਪੋਸ਼ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵੀ ਗਏ। ਉਹ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

1989 ਵਿੱਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ (ਭਾਵ 9 ਵੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਤੱਕ) ਪਟਿਆਲਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਕਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਸਮਨ ਸਾਖੀ (ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ), "ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ", "ਹੈ ਭੀ ਸੱਚ",

“ਕਿਆ ਹਮ ਸੰਪ੍ਰਭੂ ਹੈ” (ਇੱਕ ਕਿਤਾਬਚਾ) ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ “ਜ਼ਬਾਨ” ਦਾ ਸਬ-ਐਡੀਟਰ ਸੀ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਵਿਦਿਅਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ “ਗੁਰਮਤ” ‘ਤੇ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਅਤੇ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਬਸਟਰੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਲਿਖਤੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

(100) ਆਪਣੀ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਿੱਖ”, “ਸਿੰਘ”, “ਖਾਲਸਾ”, “ਗੁਰਮਤ”, “ਮਨਮਤ”, “ਸਿਰਗੁਮ”, “ਟੰਖਈਆ”, “ਪਤਿਤ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਹਨ। “ਬੱਜਰ”, “ਕੁਰਹਿਫ” ਆਦਿ “ਗੁਰਬਾਣੀ” (ਪਵਿੱਤਰ ਫ਼ਰਮਾਨ) ਉੱਤੇ “ਗੁਰਮੁਖੀ” ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਨੂੰ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(101) ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਸਮਝਣ ਲਈ ਡਾ: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਰਗੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਆਪਣੇ ਲਿਖਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, “ਸ਼ੀਸ਼” (ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ) ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਾਂ-ਪੁਰਖ ਹੈ, ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਅਯੋਗ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਹੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਉਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਪਣੇ “ਗੁਰੂ” ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ “ਗੁਰੂ” ਦਾ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿੱਖ “ਗੁਰੂ” ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਚਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਹਸਤੀ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਤਹੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ “ਸਿੰਘ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਤਰਜਮਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ “ਸ਼ੇਰ” ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਨੁਵਾਦ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਸਿੰਘ” ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ

ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ "ਸਿੰਘ" ਨੂੰ "ਸ਼ੇਰ" ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ "ਸਿੱਖ" ਜਾਂ "ਸਿੰਘ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

(102) ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਣ-ਪ੍ਰੋਜ਼ਰਵ ਹਰ ਸਿੱਖ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਆਪਣੀ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਮੱਕਾ (ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ) ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹ ਭਾਊ ਦੀਨ ਪੀਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਸੰਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ "ਸਰਗੁਮ" ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਿਸਦਾ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਬੇਦਾਗ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਮਾਨਾਂ, ਜਨਮ ਸਾਖੀ ਦੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ/ਪੇਟਿੰਗਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 26 ਜੇਠ, 1576 ਸੰਮਤ (16 ਮਈ, 1699) ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ "ਹੁਕਮਨਾਮੇ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਾਬੁਲ (ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ) ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ "ਹੁਕਮਨਾਮੇ" ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ "ਗੁਰੂ" ਦੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਅਤੇ ਪੱਗ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਹਰ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਸਿੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੇ ਸੀ

ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਰੋਲ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ, ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

(103) ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 1430 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਨ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਨੂੰ “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ” ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੇਵਾਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਜੋਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 1925 ਅਤੇ 1971 ਦੇ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਵਾਰਾ ਐਕਟਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਜਾਂ ਸੰਦਰਭ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਹਿਬ।

(104) ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖ ਲਈ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸਰੂਪ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ “ਜੋ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਛੁ ਪਾਈ ਸੋ ਏਕਾ ਵਾਰ”, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜੋ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲਈ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ “ਹੁਕਮ ਹੁਕਮੁ ਹੋਆ ਅਕਾਰ” ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਲਹੂ, ਮਾਸ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਅਗਨੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ “ਰਕਤ-ਬਿੰਦ ਕਾ ਇਹ ਤਨੋ, ਅਗਨਿ ਪਾਸ ਪੁਰਾਣ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਹ (ਹਵਾ) ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਪਵਨੋ ਕੇ ਵਸਿ ਦੇਹੁਰਿ ਮਸਤਕ ਐਸੇ ਨੀਸਾਨ” ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਬੁੰਦ

ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ “ਜਲ ਕੀ ਭੀਤ, ਪਵਨ ਕੇ ਬੰਬਾ, ਰਕਤ ਬੰਧ ਕਾ ਗਾਰਾ”। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, “ਹਦ ਮਾਸ ਨਰਹਿ ਕੇ ਪਿੰਜਰ ਪੰਖੀ ਅਧਾਰ ਬਿਚਾਰਾ” ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ “ਸ਼ਬਦ” (ਛੰਦ) ਤੋਂ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ “ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੰਜੋਗ ਉਪਾਇ ਰਕਤ ਬੰਧਿ ਮਿਲਿ ਪਿੰਦ ਕਰੇ, ਅੰਤਰਿ ਗਰਭ ਉਰਦ ਲਿਵ ਲਾਰੀ॥ ਸੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰੇ ਦਾਤ ਕਾਰਾ। ਤੇ ਗਨ ਵਿਸਰ ਗਏ ਅਪ੍ਰਾਧੀ ਮੋ ਬਰੋਆ ਕੀਆ ਕਰਾਉ ਹਾਰੇ ॥ ਤੂ ਦਾਤਾ ਦਇਆਲ ਸਾਹਉ ਸਰ ਅਨਾਹਿਸ ਦਾਤ ਸਮਰ ਕਰੇ ॥ ਮਾ ਕੈ ਰਕਤ ਪਿਤਾ ਬੋਲੀ ਧਾਰਾ। ਸੁਰਤਿ ਕਰਿ ਅਪਾਰ ॥ ਜੋਤਿ ਦੇਤਿ ਸਭਿ ਤੇਰੀ ਤੂ ਕਰਤਾ ਸਭਿ ਥਾਇ ॥ ਬਿੰਦ ਰਕਤ ਮਿਲਿ ਪਿੰਦ ਸਭੀਆ ॥ ਪਉਨ ਪਾਨਿ ਅਗਨਿ ਮਿਲਿ ਜੀਆ ॥ ਆਪੇ ਚੋਜ ਕਰੇ ਰੰਕ ਮਹਲੀ ਹੋਰ ਮਾਇਆ ਮੋਹ ਪਸਾਰਾ ਹੈ। ਗਰਬ ਕੁੰਡਲ ਮਹਿ ਉਰ ਧਿਆਈ। ਆਪੇ ਜਾਨੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ। ਸਸ ਸਸ ਐਸੇ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲੇ ਅੰਤਰ ਉਦਰ ਮਝਾਰਾ ਹੇ ॥ ਰਕਤ ਕਿਰਮ ਮਹਿ ਪਹਿ ਸੰਘਾਰਿਆ। ਆਪਾ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਪੀਤਪਾਲੀਆ ਓਹ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕੇ ਮਾਲਕਾ। ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਆਪਨ ਆਪੇ ਉਪਾਇਓ” ਭਾਵ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਰੂਪ ਭਾਵ ਉਹ ਸਰੂਪ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਜਿਨ ਏਹ ਜਗਤ ਉਪਾਇਆ ਤ੍ਰਿਭਵਣ ਕਰਿ ਅਕਾਰ”, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਸਫਲ ਜਨਮ ਹਰਿ ਜਨ ਕਾ ਅਪ ਜੀਆ ਜਿਨ ਕੀਨੋ ਸਉਤ (ਪੁੱਤ ਸਮੇਤ) ਬਿਧਾਤਾ”। ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ “ਨਿਰਬਾਰੀ ਕੇਸਵ ਨਿਰਵੇਰਾ। ਕੋਟ ਜਨਾ ਜਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਪਰਾ। ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਿਰਦੇ ਜੇ ਕੇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੋਈ ਭਗਤ ਕਾਟਿ ਜੀਓ”, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸੁੰਦਰ ਵਾਲ ਰੱਬੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਕੇਵਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ।

(105) ਅਕੌਰਡੀਅਨੁਸਾਰ:i ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਮਾਨੇ ਇੱਕ ਭਰੂਣ ਦਾ ਮੀਮ ਹੈ ਜੋ ਜਾਇਗੋਟ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੰਗੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਵਿਕਾਸ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਰੱਬ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੂਰਤ ਨੂੰ ਨਕਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਬਿਨਾਂ ਸਾਹਾਂ ਤੋਂ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਛੇਕ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਿੱਖ ਧਰਮ” ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ “ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲ” ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ, ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੈ,

ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ “ਗੁਰਮਤਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ” ਵਿੱਚ ਵਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ “ਸਿੱਖ” ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

(106) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇੱਕ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, “ਮਨਮੁਖ ਸੋ ਰਹੇ ਸੇ ਇਉ ਗੁਰਮੁਖ ਸਬਤ ਭਏ” ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ “ਗੁਰਮੁਖ” (ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਾ ਅਤੇ ਮੰਨਦਾ ਹੈ)। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ), ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ।

(107) ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਜਮੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਅਤਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਹੜੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਉਸ਼ੋਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੋ.

(108) ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 17771 ਆਫ 2003 ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁਣਨ ਲਈ ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਐਨ.ਟੀ.ਆਰ. 17771 ਆਫ 2003 ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡਾ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 8 ਅਕਤੂਬਰ, 2003 ਦੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਤੇ 92 ਵਿੱਚ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ”. ਉਪਰੋਕਤ ਭੁਲੇਖੇ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਲੱਖਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਬੋਰਡਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

(109) ਤਤਕਾਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ; ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋ. ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਸੀ.ਐਮ. ਨੰਬਰ 24174 ਆਫ 2008 ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਡਾ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ

ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੰਘ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਡਾ: ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ ਦੀ

ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ।

(110) ਸ਼ੇਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਖੋਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਸਨ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

(111) ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਮਾਨਵਤਾ, ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਆਪੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰੁਤਬੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮਾਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਬੇਨਤੀ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।) 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

- (2)) ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ;
- (11) ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ
- (111) ਸਿੱਖ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।

(112) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੇ ਅੰਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਵੰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦੀ ਵੰਸ਼ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਵੰਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ "ਗੁਰੂਆਂ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, "ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਮੁਹੱਲੇ", ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ "ਗੁਰੂ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਪੰਜਵਾਂ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਨ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਹਰ "ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ" (ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਸੂਝ ਹੈ), ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ "ਬਾਣੀ"

(ਉਪਦੇਸ਼) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ"। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਹੀ ਦਸ "ਗੁਰੂ" ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 35 "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ "ਬਾਣੀ" ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (9) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਐਲਾਨ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਦਸ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਧਰਮ. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

(113) 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (9) ਅਧੀਨ ਤੀਜੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੱਛਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ, ਖੱਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਅਛੂਤਾਂ ਦੀ "ਬਾਣੀ" (ਉਪਦੇਸ਼) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ "ਬਾਣੀ" ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਜੀਅ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਧਰਮ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(114) ਪ੍ਰੋ: ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀਆਂ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਕੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ", "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਅਤੇ "ਪਤਿਤ"। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ", "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਅਤੇ "ਪਤਿਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ.

(115) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ "ਖਾਲਸਾ" "ਗੁਰੂ" ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ "ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ" ਦੀ ਰਸਮ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਖਾਲਸੇ" ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ

“ਖਾਲਸਾ” ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ” ਦੀ ਰਸਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਪਰਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਸਿੱਖ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਚਿਹਰਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਦੀ ਰਚਨਾ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ” ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਲਈ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ” ਭਾਵ “ਅੰਮ੍ਰਿਤ” ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਅੰਮ੍ਰਿਤ” ਨਹੀਂ ਛਕਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਈ, ਭਾਈ ਘਨਈਆ, ਨਿਰਮਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ “ਅੰਮ੍ਰਿਤ” (“ਖੰਡੇ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ” ਜਾਂ “ਖੰਡੇ-ਦੀ-ਪਾਹੁਲ”) ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ।

(116) "ਸਹਿਜਧਾਰੀ" ਅਤੇ "ਪਤਿਤ" ਸ਼ਬਦ ਵੱਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਜੰਗਲਾਤ

ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਨੇ “ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ” ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਸਹਿਜਧਾਰੀ” ਅਤੇ “ਪਤਿਤ” ਸ਼ਬਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਹਨ। ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(117) ਪ੍ਰੋ: ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਸਾਰ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਰਲ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣਾ “ਗੁਰੂ” ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਲੀ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਰਸਮਾਂ ਵਰਜਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ। "ਪਤਿਤ ਸਿੱਖ" ਜਾਂ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ" ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(118) ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ "ਬਾਣੀ" ਗੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ। "ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਤਾ ਗੱਦੀ ਦਿਵਸ" ਦੀ 300 ਵੀਂ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

ਇੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ "ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਪੀਪਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ। ਸੂਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਸੈਣ, ਗੁਰੂ ਭੀਖਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਲੀਨ-ਸ਼ੇਵ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ "ਪਤਿਤ" ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ" ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ "ਬਾਣੀ" ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

(119) ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਵਾਲ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 659 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੀ "ਬਾਣੀ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ, "ਬਾਕੇ ਬਲ ਪਗ ਸਿਰਿ ਡੇਰੀ। ਇਹੁ ਤਨ ਹੋਇਗੋ ਭਸਮ ਕੇ ਢੇਰੀ"। ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਸੁਆਹ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਸਿਮਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪੰਨਾ 1365 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਕਬੀਰ ਦੀ "ਬਾਣੀ" ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ, ਕਬੀਰਾ ਪ੍ਰੀਤ ਇਕ ਸਿਉ ਕੀ-ਆਇ ਦੁਬਧਾ ਜਾ-ਏ, ਭਾਵੇਂ ਲਾਂਬੇ ਕੇਸ਼ ਕਰ ਬਿਹਾਵੈ ਘਰ ਮੁਧਾ-ਏ। ਫੋਰੈਸਟਿਡ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਵੈਤ-ਭਾਵ ਅਤੇ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੰਜੇ ਸਿਰ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 476 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ "ਬਾਣੀ" (ਉਪਦੇਸ਼) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰੋ. ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਪਉੜੀ, "ਇਕ ਜਤਾ ਬਿਕਤ ਬਿਕਰਾਲ ਖੁਲ ਘਰ ਖੋਵਹਿ" ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ, ਕਿ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ, ਮੈਟ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(120) ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਾਇ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸਹਿਜਧਾਰੀ ਸਿੱਖ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦੇ ਹਨ।

ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

(121) ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ "ਗੁਰਬਾਣੀ"

ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਮਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ 2009 ਦਾ CM ਨੰਬਰ 23 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਪਰਤਦੇ ਹੋਏ

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਉਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ, ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਦੋ ਦਰਖਾਸਤਾਂ (ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਿਤ ਸਿੰਘ ਮੱਤੋਵਾਲ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਵਿੱਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਵਿਵਾਦ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

(122) ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 5 ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲਾ ਜ਼ੋਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਵੀ ਅੱਗੇ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 567 ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:-

“ਤੇਰੀ ਬਾਕੇ ਲੋਈ ਦੰਤ ਰਿਸਾਲਾ, ਸੋਹਣੇ ਨੱਕ ਜਿਨ ਲਮਰੇ ਵਾਲ”

ਉਪਰੋਕਤ ਤੁਕ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਨੁਵਾਦ, ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, “ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸੁੰਦਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੰਦ ਸੁੰਦਰ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਨੱਕ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਲ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਹਨ।

(123) ਸੰਦਰਭ ਹਵਾਲਾ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 1419 'ਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ, wasathen ma I de, to the follow:-

“ਸੇ ਦਰਹੀਆ ਸਚਿਅਨ ਜੀ ਗੁਰ ਚਮਿ ਲਾਗਨੇ!! ਅਤੇ ਹੰਸ ਗੁਰ ਅਪਨਾ ਤੇ ਇਨ ਅਨਦ ਰੀਹੋ!!

ਨਾਨਕ ਕੇ ਮੂਹ ਚਮਕੇ ਸਚੇ ਦਰ ਦਾਸਨੇ॥

ਮੁਖ ਸਾਚੇ ਸਚ ਦਰਹੀਆ ਸਚ ਬੋਲਹਿ ਸਚ ਕਮਾਹ !!

ਸਚਾ ਸਬਦਾ ਮਨੁ ਵਸਿਆ ਸਤਿਗੁਰ ਮਹਿ ਸਮਾਹ !!"

ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, "ਉਹ ਦਾੜੀ ਸੱਚੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਗੁਰਾਂ ਦੀ ਘਾਲ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਦਿਨ ਰਾਤ ਆਨੰਦ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਨਕ, ਦਰਬਾਰ ਅੰਦਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਸੋਹਣੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ

ਸੱਚੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ. ਸੱਚੇ ਹਨ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਹਨ ਦਾੜੀ, ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਜੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ। ਸਬਦ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਸੱਚੇ ਗੁਰਾਂ ਅੰਦਰ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

(124) ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢੇ 'ਤੇ ਪੰਨਾ 1365 'ਤੇ ਦਰਜ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਆਇਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

“ਕਬੀਰ ਪ੍ਰੀਤ ਏਕ ਸੌਕ ਆਨੁ ਡੁਬਾ ਜਾਏ ਭਾਵੈ ਲਾਂਬੇ ਕੇਸ ਕਰ ਭਾਵੈ ਘਰੜ ਮੁਨਾਏ”

ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। “ਕਬੀਰ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ, ਮਜ਼ਹਬੀ ਵਿਦਵਾਨ, ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕੀ ਚੰਗਾ ਹੈ? ਕਬੀਰ, ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਇਕ ਸੁਆਮੀ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦਵੈਤ-ਭਾਵ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਗੰਜਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।” ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਕੱਢਣ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਤੁਕ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਾਧਕ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬੋਹੜ ਦੀ ਟਾਹਣੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਦਰਖਤ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਪੜੀ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦਾ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੰਬੇ ਵਾਲ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕਬੀਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਅਭਿਆਸ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੁਕ ਵਿੱਚ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰੋਜੈਕਸ਼ਨ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਨੁਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ।

(125) ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 500 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

“ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਪਨਾ ਦਰਸ ਦੀਜੈ ਜਸੁ ਗਾਵਉ ਨਿਸ ਭੋਰ॥

ਕੇਸ ਸੰਗ ਦਾਸ

ਪਗ ਝੜੋ ਏਹ ਮਨੋਰਥ ਮੋਰਾ”

ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, “ਹੇ ਨਾਨਕ, ਮੇਰਾ ਆਸਰਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ: ਮੈਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਰਹਿਮਤ ਧਾਰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ “ਦਰਸ਼ਨ” ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਬਖਸ਼। ਮੈਂ ਰਾਤ ਦਿਨ ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਗੋਲੇ ਦੇ ਪੈਰ ਧੋਂਦਾ ਹਾਂ; ਇਹ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ।” ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 810 ਦੀ ਇੱਕ ਤੁਕ ਦਾ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ:-

"ਟਹਿਲ ਕਰੇ ਤੇਰੇ ਦਾਸ ਕੇ ਪਗ ਝੜੋ ਬਾਲ।"

ਜਿਸਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, "ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਦਾਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਪੂੰਝਦਾ ਹਾਂ"। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ “ਕੇਸ਼” (ਵਾਲ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਮਾਪਦੰਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ‘ਪੁਰਾਤਨ ਜਨਮ ਸਾਖੀ’ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵਿਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਣ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਲੰਬਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੂੰ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਪਿਆਰੇ ਲੰਬੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਨੇ "ਗੁਰੂ" ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਇੰਨੀ ਲੰਬੀ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ "ਖਾਲਸੇ" ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਰਸਮੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਆਪਣਾ "ਹੁਕਮਨਾਮਾ" ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ

(126) ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਨਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ “ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ” ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਭ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਤੁਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗਿਆਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਜੇ “ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ” ਗੁਰੂ ਅਮਰ

ਦਾਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 303 'ਤੇ ਆਏ "ਸ਼ਬਦ" (ਛੰਦ) ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ:-

“ਆਵਹੁ ਸਿੱਖ ਸਤਿਗੁਰ ਕੇ ਪਿਆਰੇ ਗਾਵਹੁ ਸਾਚੇ ਬਨੇ” (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 920)।

ਭਾਵ, ਸੱਚੇ “ਗੁਰੂ” ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਚੌਥੇ “ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ” ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:-

“ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਕਾ ਹੁਕਮੁ ਨ ਮੈ (ਨ) ਨਾਇ ਓਹੁ ਮਨਮੁਖ ਅਗਿਆਨ ਮੁਤ (ਹ)ਐ ਬਿਖ ਮਾਈਆ !!

ਓਸ ਏ(ਨ)ਧਰ ਕੂੜ ਕੂੜੇ ਕਰ ਬੁਝੈ ਅਨਹੋਧੇ ਝਗਰੇ ਦਿਨੇ ਉਸ ਦੀ ਗਲ ਪਾਈਆ !!

ਓਹੁ ਗਲ ਫਿਰੋਸੀ ਕਰਕੇ ਭੂਤਰੇ ਉਸ ਦਾ ਬੋਲੀਆ ਕਿਸੈ ਨ ਭਈਆ!!

ਓਹੁ ਘਰ ਹਾ(ਨ)ਦਾਤੇਜ ਜੀਓ ਰਾ(ਨ)ਨ ਦੋਹਾਗਣ ਉਸ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੁਹੁ ਜੋਰਾਏ ਓਸ ਭਏ ਲਛਨ ਲਾਇਆ!!

ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਸੇ ਅਲਿਪਤੋ ਵਾਰਤੈ ਉਸੁ ਦਾਇ ਪਾਸ ਛਾਡੁ ਗੁਰ ਪਾਸਿ ਜਾਣੈ !!

ਭਾਵ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ-ਉਹ ਆਪ-ਹੁਦਰਾ ਮਨਮੁਖ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੂੜ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ; ਸੁਆਮੀ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਅਰਥ ਕਲੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਬਕਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਛੱਡੀ ਹੋਈ ਇਸਤਰੀ ਵਾਂਗ ਘਰ-ਘਰ ਭਟਕਦਾ ਹੈ; ਜੋ ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਵੀ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਦਾਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਪਰੋਕਤ ਤੁਕ 1 ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਸਿੱਖ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚੇ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਪਹਿਨਣ, ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

ਸਿੱਟਾ.

(127) ਇਤਿਹਾਸਿਕ<ਬੈਕਗ੍ਰਾਊਂਡ ਸਾਫਟ ਧਰਮ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, “ਸਿੱਖ

ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ”, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ

ਆਪਣੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" ਵਿੱਚ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਦਰਜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਉਭਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ "ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼" (ਵਾਲ) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਦਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਗਾਇਨੀ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵੀ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ "ਸਹਿਜਧਾਰੀ", "ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ" ਅਤੇ "ਪਤਿਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੁਕਾਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ (ਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ) ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? , ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤਤਕਾਲ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਸਮਝ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਵਿਅਰਥਤਾ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਲਈ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਢੁਕਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ (ਕੀ, ਕੌਣ ਵਾਲ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?)। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 1925 ਅਤੇ 1971 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਕੇਸ਼ਾਧਾਰੀ" (ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਜੋ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਹਿਤ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ" ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਵੀ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ, ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਗੈਰ-ਸਿੱਖ, ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ।

(128) ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, 'iwe3h ਨੇ "ਕਿਰਪਾਨ" ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੱਥ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 25 ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਮੇਤ, ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

"25. ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਪੇਸ਼ਾ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ। -(1)

ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ, ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

(2) ਇਸ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇਗਾ-

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ, ਵਿੱਤੀ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(b) ਸਮਾਜ ਕਲਿਆਣ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣਾ।

ਵਿਆਖਿਆ I.—ਕਿਰਪਾਨ ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਚੁੱਕਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ III.—ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿੱਖ, ਜੈਨ ਜਾਂ ਬੋਧੀ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। "

ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ I ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੁਆਰਾ "ਕਿਰਪਾਨ" ਪਹਿਨਣਾ ਅਤੇ ਚੁੱਕਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ, "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ"। "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ "ਕਿਰਪਾਨ" ਪਹਿਨਣਾ ਅਤੇ ਚੁੱਕਣਾ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਟੇ ਹੋਏ ਵਾਲ. ਜੇਕਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਖੁਦ "ਕਿਰਪਾਨ" ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੋਟੇ ਵਾਲ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ. ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਲਈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੈ।

(129) ਕੀ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਫਲੈਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਨਿਯੰਤ੍ਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ

ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜੋ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ: B A ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਪਰ C B ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, C ਨੂੰ A ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਤਤਕਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਤਕਾਲ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(130) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਜਵਾਬ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਜੇਕਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ 'ਤੇ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਤਤਕਾਲ ਸਪੁਰਦਗੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਧਾਰਾ 109 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ 112 ਤੱਕ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ:-

"109. ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਫੰਡ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। -

ਜੇਕਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਕਮ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ:-

- (i) ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ, ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (ii) ਧਾਰਾ (i) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸੂਲੀਯੋਗ ਹੋਵੇ;
- (iii) ਧਾਰਾ (ii) ਦੁਆਰਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ

ਬੋਰਡ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧਾਰਾ 85 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੇਗਾ।

110. ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਫੰਡ। - ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹਰ ਰਕਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਾਰਮਿਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰ ਰਕਮ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟ ਵਜੋਂ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ।

111. ਜਨਰਲ ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ। - ਧਾਰਾ 107, 109, ਜਾਂ 110 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 114 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 137 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਰਕਮ ਨੂੰ ਜਨਰਲ ਕਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫੰਡ ਦੇ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਰਡ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਰਡ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਲਈ- ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ।

• **112. ਹਰੇਕ ਟਰੱਸਟ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਫੰਡ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।** - ਬੋਰਡ ਧਾਰਾ 109 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 110 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਫੰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ। "•

1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 85, 86 ਅਤੇ 87 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਮਝ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਥੇ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

"85. (1) ਬੋਰਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-

- (i) ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ, ਅਨੰਦਪੁਰ;
- (ii) ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਮੁਨਸ਼ੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ ਹਨ।
- (iii) ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਦੇ ਮਿਊਂਸ਼ਪਲ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ;

- (iv) ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤਖਤ ਕੇਸ਼ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ;
- (v) ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਖੇ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ;
- (vi) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁਖਨਿਵਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੋਤੀ ਬਾਗ (ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾ ਸਰ ਸਮੇਤ) ਖੇਲ ਸਾਹਿਬ, ਪਟਿਆਲਾ;
- (vii) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ (ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਬਾਬਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਮਾਮ ਨਗਰ ਸਥਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜੋਤੀਸਰੂਪ, ਬੁਰਜ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ;
- (viii) ਧਮਤਾਨ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ ਸਮੇਤ ਬੁੰਗਾ ਧਮਤਾਨੀਆਂ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਪਟਿਆਲਾ;
- (ix) ਜੀਂਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਖੜਕ ਭੂਰਾ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ ਅਤੇ ਖਟਕੜ ਦੇ ਨਾਲ। ਤਹਿਸੀਲ ਨਵਾਨਾ ਵਿੱਚ ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਨੌਮੀ;
- (x) ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੇਰ ਸਾਹਿਬ (ਪਾਦਸ਼ਾਹੀ ਪਹਿਲੀ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੱਟ ਸਾਹਿਬ, ਕੋਠਰੀ ਸਾਹਿਬ, ਸੋਹਰਾ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਤ ਘਾਟ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬਾਗ;
- (xi) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਜੰਡਸਰ ਅਤੇ ਬੁੰਗਾ ਕੱਟੂਵਾਲਾ ਸਾਬੋ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ ਵਿਖੇ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਬੁੰਗਾ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਜੀ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਬੁੰਗਾ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਜੀ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਡਾ. ਭਾਈ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧੀਰ ਸਿੰਘ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਮਜ਼ਬੀ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਮੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਬੁੰਗਾ ਲਖਨਸਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਮੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਮੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਮੀ, ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਸਾਹਿਬ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਮੀ ਸ੍ਰੀ ਹੋਲਸਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸਮੀ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਕੀ ਵਿਖੇ;
- (xii) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨਾਨਕਿਆਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਸੰਗਰੂਰ।
- (2) ਬੋਰਡ ਉਪ- ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ।

ਸੈਕਸ਼ਨ (1), ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੰਪਤੀ, ਐਂਡੋਮੈਂਟਸ, ਫੰਡ ਅਤੇ ਆਮਦਨ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ, ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਦੇ ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੋਰਡ ਦੇ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

86. ਧਾਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ।— ਧਾਰਾ 85 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰੇਕ ਅਧਿਸੂਚਿਤ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਗ 3 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇ ਜਾਂ ਦੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ, ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ, ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਸਿਵਾਏ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਨਾਰਨੌਲ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰਗੜ੍ਹ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

87. ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, -

(1) ਹਰੇਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:-

(a) ਬੋਰਡ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਸਥਿਤ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤ ਕਿ ਬੋਰਡ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖੁਦ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(b) ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮੁਦਰਾ ਆਮਦਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਹੀਂ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਅਜਿਹੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਲਈ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ; ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਜਾਂ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਥਿਤ ਹਨ।

- (2) ਜੇਕਰ ਬੋਰਡ ਧਾਰਾ (ਏ) ਜਾਂ (ਬੀ) ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖੁਦ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੋਣਗੇ। ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜਾਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਜਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਭਾਏਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬੋਰਡ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।"

1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਦੀ ਧਾਰਾ (iii) ਦੀ ਇੱਕ ਪੜਚੋਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੋਰਡ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫੰਡ ਵੱਖਰਾ ਕਰੇਗਾ " ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਰਡ ਆਪਣੀ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਉਕਤ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 85 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।, ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫੰਡ ਸਬੰਧਤ ਫੰਡਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

“ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੋ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਉਪਬੰਧ ਤੋਂ ਹੀ ਉਭਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਲਈ ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਬੋਰਡ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫੰਡ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਦਾ ਹੁਕਮ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ, ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੁਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਹੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹੈ। SGPC ਜਾਂ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 110 ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਕੋਈ ਫੰਡ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਗਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਵਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925, ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(131) 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ c ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ; ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ fo:ttth ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 111 ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਹੋ ਸਕੇ। SGPC ਦੁਆਰਾ "ਜਨਰਲ ਟਰੱਸਟ ਫੰਡ" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬੋਰਡ ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 112, ਧਾਰਾ 109 ਅਤੇ 110 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਨੇ ਹਰੇਕ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਫੰਡ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮਟੀਰੀਅਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਫੰਡ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 111 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(132) ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਿੱਧੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸਥਾਪਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੂੰ 15 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਤੇ ਉਕਤ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਸ੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਹਸਪਤਾਲ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸੰਸਥਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ 17 ਅਕਤੂਬਰ, 1977 ਤੋਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। . 26 ਜਨਵਰੀ, 1992 ਨੂੰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ

ਬੋਰਡ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ 15 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ 1000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। 1001/- ਉਕਤ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ (ਸੰਸਥਾਪਕ ਟਰੱਸਟੀ) ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ (ਟਰੱਸਟੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜ ਹੋਰ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਪੈਰਾ 4 ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਟਰੱਸਟੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ, ਭਾਵ, ਸੰਸਥਾਪਕ ਟਰੱਸਟੀ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਸਥਾਈ ਟਰੱਸਟੀ ਹੋਣਗੇ। ਟਰੱਸਟ

ਡੀਡ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਟਰੱਸਟ ਦੇ **ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ** ਹੋਣਗੇ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨੌਂ ਟਰੱਸਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਵੀ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਨੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਟਰੱਸਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਰੇਕ ਕਾਰਜਕਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਟਰੱਸਟੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਪੈਰਾ 21 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ 10000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ 60 ਲੱਖ ਸਾਲਾਨਾ ਉਪਰੋਕਤ ਰਕਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ।

(133) ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ—ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੇ ਵੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਸਾਨੂੰ ਸੌਂਪੇ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ। ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਦਲੀਲ ਹੈ, ਕਿ ਐਸਜੀਪੀਸੀ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਸਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿ SGPC ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਟਰੱਸਟ SGPC ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1925 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

(134) ਰੁਪਏ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 109 ਤੋਂ 112 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ? ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(135) ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਫੰਡ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਵਾਲਾ ਅਧੀਨ ਹਸਪਤਾਲ ਸਿਰਫ ਉਪਰੋਕਤ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਲਾਨਾ

ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸਾਲਾਨਾ ਆਵਰਤੀ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਕਤ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਟਰੱਸਟੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਕਿ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ, ਬੇਲੋੜੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜ, ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੁਣੇ, ਚੁਣੇ ਜਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਟਰੱਸਟ ਡੀਡ ਦਾ ਗਠਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਨੂੰ 15 ਦਸੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ, 60 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਨੂੰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 111 ਅਧੀਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਵਹਾਅ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਉਂਕਿ SGPC ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੰਤ੍ਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਤਕਾਲ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਹਾਂ।

(136) ਜਾਂ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿੱਟਾ, ਕਿ ਏਸਜੀਪੀਸੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ, ਕੀ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1922 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। 1922 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਸਫਲਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ "ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ" ਅਤੇ

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਥਾਈ ਕਮੇਟੀ (ਸ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੇ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸੌਂਪਿਆ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸਕੀਮ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ (ਸਿੱਖ) ਬੋਰਡ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲ ਦੇ ਗਠਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਾਲ ਨਿਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।

(137) 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਧੀਨ ਗਠਿਤ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ ਇਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਨ, ਅਰਥਾਤ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ “ਧਾਰਮਿਕ, ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਜਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ” ਲਈ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕੋਈ ਮਾਪਦੰਡ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ “ਧਾਰਮਿਕ” ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ “ਵਿਦਿਅਕ” ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ .1925 ਦਾ ਐਕਟ ਸਿਰਫ “ਧਾਰਮਿਕ” ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, “ਵਿਦਿਅਕ” ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ “ਸਿੱਖ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮਝੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ “ਸਿੱਖ” ਕੇਵਲ “ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ” ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(138) ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ

ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ, ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ- ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ- ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਿੱਖ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅੱਗੋਂ, ਤਤਕਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਤਕਾਲ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਰਾਈਡਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 9), 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਬਦ "ਸਿੱਖ" ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ।

(139) ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। , ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ

ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਕਿ ਉਹ ਦਸ 'ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ' ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ; ਅਤੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਪੁਰਦਗੀ, ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਧੀ ਅੱਗੇ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਉਹ ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ "ਸਿੱਖ" ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ SGPC ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(140) ਸ਼ਬਦ 1 "ਸਿੱਖ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 12 (9) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 2(9) ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 2 (9) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਹਨ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ, ਅਰਥਾਤ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਇਹ ਹੈ। ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਣਗੇ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿੱਖ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹੈ ("ਮੈਂ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹਾਂ...")। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਝੂਠਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ? , ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੱਚ ਹੈ

ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ" (ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ"। ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਸਿੱਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪੰਜ ਨਿਰਧਾਰਤ "ਕੱਕਰਾਂ" (ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਲੇਖ) ਜਾਂ ਕੇ.ਐਸ. ਪੰਜ "ਕੱਕਰਾਂ" ਵਿੱਚ "ਕੇਸ਼/ਕੇਸ਼" (ਛੇੜੇ ਵਾਲ), "ਕਿਰਪਾਨ" (ਤਲਵਾਰ), "ਕਛੇਰਾ" (ਨਿਕਰ ਬੋਕਰ), "ਕੜਾ" (ਸਟੀਲ ਦੀ ਮੁੰਦਰੀ) ਅਤੇ "ਕਾਂਘਾ" (ਕੰਪੀ) ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪੰਜ "ਕੱਕਰਾਂ" ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਮੁਢਲੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ? ਸਿੱਖ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ? "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ" ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੜੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਰਜਿਤ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਜਾਂ ਵੱਢ ਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? "ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ" ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਹਰ ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਸੀਸ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕਟਵਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਝੂਠੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਲਫਨਾਮਾ ਸਹੁੰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਤਾਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਕੌਣ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੇਲ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁੱਦਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(141) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ, ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹੀ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਕਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ, ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਭ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਰਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਝੂਠਾ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਲਾਭ ਤੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਤਤਕਾਲ ਸਿੱਟਾ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਅਧੀਨ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

(142) ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ, ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ (9), (10), (10-ਏ) ਅਤੇ (11) ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਸਮੇਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰਖਾਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਲਫ਼ਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਕੱਲੀ ਵਾਧੂ ਪੇਸ਼ਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (9), (10), (10-ਏ) ਅਤੇ 11 ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1925 ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਾੜੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੇਰੀ ਭਰੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ, ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਦਲੇਰ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਖੇਪ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਿਵਾਏ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਕਿ, ਹਰੇਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1925 ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(9) ਸ਼ਬਦ "ਸਿੱਖ" ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। '।

(143) ਇੱਕ ਹੋਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ; ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ, 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ (ਉੱਪਰਲੇ ਪੈਰੇ 15 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਤ ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਗਨਾ-ਕਾਰਟਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ), ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਖਲੇ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਦੂਜਾ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਕੱਟਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤੀਜਾ। ਉਹ ਸਿੱਖ ਜੋ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵ ਹਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਵੱਢਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2001 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭੇਦ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਲਈ "ਸਿੱਖ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ, ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟੇ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ। ਦਰਅਸਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ undei ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕੋਟਾ। ਤਤਕਾਲ ਸਪੁਰਦਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਤਤਕਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(144) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ " ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ "। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਦੋਂ ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਮਿੱਤਲ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਪੰਜਾਬ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਦਨ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (8) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ / ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:-

"ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੁੱਖ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਥੇ ਸਬੰਧਤ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਰੇਂਜ ਨੀ ਵਿਚ ਯੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜੁਬਾਨੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜੁਬਾਨੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਜੁਬਾਨੀ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ। ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ

(8) 1995 (3) SCC 486

ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਜੁਬਾਨੀ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਤੇ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਗੱਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗਿਣਿਆ-ਮਿਲਿਆ ਮੌਕਾ ਲੈ ਕੇ ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸ ਲਈ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਚੱਕਰ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦਾ ਅਤੇ

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਗਲਤ ਸੀ ਜਾਂ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਸੀ। ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। **ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ ਬਨਾਮ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕੀਆ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1986 ਐਸ.ਸੀ. 1043** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏਗੀ, ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ”

ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਮਦਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ **ਡਾ. ਆਰ. ਮੁਰਲੀ ਬਨਾਮ ਡਾ. ਆਰ. ਕਮਲਕਕਨਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (9)** ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸੀ:- '

"36. ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੀ. ਸੇਲਵਰਾਜ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਟੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਰਿਆਇਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। . ਵਕੀਲ ਨੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।"

ਕੁਮਾਰੀ ਚਿਤਰਾ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (10) ਰਾਜ **ਬਨਾਮ ਪਰਦੀਪ ਟੰਡਨ (11)** ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ਼ੁਕਲਾ **ਬਨਾਮ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ (12)** ਦਿਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ **ਬਨਾਮ ਮੋਤੀ ਲਾਈ ਨਹਿਰੂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਸਮੇਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ (13)** ਮੋਹਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘਾਨੀਆ **ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ (14),**

(9) 2000(2) SCT 371

(10) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 35

(11) ਏਆਈਆਰ 1975 ਐਸਸੀ 563

(12) 1986 SCC (ਸਪੱਲ.) 285

(13) ਏਆਈਆਰ 1986 ਐਸਸੀ 1877

(14) ਏਆਈਆਰ 1992 ਐਸਸੀ 1 ਸਕੇਲ 579

ਡਾ. ਪ੍ਰੀਤੀ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਰਾਜ (15) ਰਿਤੇਸ਼ ਆਰ. ਸਾਹ **ਬਨਾਮ ਵਾਈਐਲ ਯਮੁਲ (16),** ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ **ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰਨ (17),** ਪੈਰਾ 55 ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹਨ। ਐਸਟੇਪਲ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ **ਯੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (18)** ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।

“ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ

ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਸਨੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। **ਮਦਨ ਲਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1995 ਐਸਸੀ 1088 ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਲਾਈ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਜੇਟੀ 2001 (9) ਐਸਸੀ 21 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "**

ਅਸੀਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ ਚੇਤਨ ਮਿੱਤਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਸਫਲ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ।

(144) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ> ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ, ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ, ਇਹ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਰੰਤ ਸਿੱਟਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, (15) 1994 (4) SCT 133

(16) ਏਆਈਆਰ 1996 ਐਸਸੀ 1378

(17) 1998 (3) SCC 694

(18) 2002 (2) SCT 281

ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ "ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ" ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ, ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

(145) ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਅਧਾਰ ਪੇਸ਼ਗੀ ਹੈ, ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਲ ਨਾ ਕੱਟਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਬਾਲਗ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਬਾਲਗ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤਤਕਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਤਕਾਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਕੀ ਗੁਨਾਹ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦਾ

ਕੈਰੀਅਰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਤੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪੇਸ਼ੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮੂਲੀ/ਮਾਮੂਲੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸਵਾਲ ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਇਰਾਦੇ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਤਿੱਖੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਵੀ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਸ "ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ" ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ/ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਪੈਰੋਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2000 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜੁਰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਰਮੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੁਤਾਹੀ ਲਈ ਨਰਮੀ ਦਿਖਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ) ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਉੱਚੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅਯੋਗ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ "ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ" ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

(146) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਰੰਤ ਸਬਮਿਸ਼ਨ;adv ; ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਾਮ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਬਾਲਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ 2000, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਜੰਗਲਾਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਾਬਾਲਗਾਂ (ਭਾਵ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਜਾਂ ਲੜਕੀ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ) ਲਈ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕੈਦ ਸਮੇਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਬਾਲਗ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ

GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 200
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)

ਨਿਰਧਾਰਤ ਪਰਿਣਾਮੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਲਾ ਹਵਾਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਾਦ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵੀ ਤੋਂ ਅਧੀਨਗੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਭੁੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ “ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ” ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੜਕੇ ਆਪਣੇ ਵਾਲ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੜਕੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਲ ਕੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਬਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਜੇ ਉਸ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਮਿਆਰ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਕਤ ਭਾਈਚਾਰੇ (ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ) ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ/ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਤਤਕਾਲ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ, ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੁਰੰਤ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

(147) ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੂਟ; ਸਬਮਿਸ਼ਨਫ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਰਮ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਜਤਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ, ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਕੇਜ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਸਲਾ ਤਰਕ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਗਾੜ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਗੱਲ, ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀਯੋਗ ਸਮਝਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ, ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ

ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਬੰਧਤ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਪਰ ਫਿਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਇਹ ਹੋਣਗੀਆਂ ਕਿ ਹੋਰ ਲੋਕ, ਉਕਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਧਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ”, “ਸਿੱਖ ਅਰਦਾਸ” ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਟੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ “ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ” ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਜ਼ੀਮੀਆ ਹੋਵੇ। ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਣਾ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨੂੰ “ਵਰਜਿਤ ਅਭਿਆਸ” ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਜ਼ਾ ਭੋਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੁਆਫੀਯੋਗ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵਜੋਂ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(148) ਇਕ ਹੋਰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅੱਗੇ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਲਈ ਜੋ “ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ” ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਟੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਭਾਵ, ਉਹ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ ਜਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਰਵੀਆਂ ਦੇ ਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਖਾਸ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਆਸਥਾ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਥਾਨ ਲੱਭ ਸਕਣ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਨੂੰ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਹੋਣਹਾਰ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜੋ ਘੱਟ ਹੋਣਹਾਰ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣਹਾਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਹੋਰ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ

ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਖਾਤੇ. ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਾਖੜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ. ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੁਨਾਹ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਅੰਤਿਮ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਿੱਖ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਬੱਚੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਕਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਤਤਕਾਲ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 16 ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਤਕਾਲ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(149) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ, ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ, ਧਰਮ ਦੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ (ਧਰਮ ਦੇ) ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਮਿਕ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਧਰਮ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲੇਗਾ ਕਿ ਪਹਿਲੂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਧਰਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਹਿਲੂ, ਧਰਮ ਦੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਤੇ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਹੈ ਜਾਂ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਜੋ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਧੇਰੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਵੇ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਤਤਕਾਲ ਸਪੁਰਦਗੀ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਅੱਗੇ ਵਧੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ "ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ" ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਦਾ ਨੁਸ਼ਖਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਕੋਟਾ.

(150) ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਖਰੀ ਬੇਨਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਤਕਾਲ ਸਪੁਰਦਗੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ। **ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (ਸੁਪਰਾ)** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤੀ ਦਾਖਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਵੀ ਦਾਖਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਤਤਕਾਲ ਮੁੱਦਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ (**ਸੁਪਰਾ**) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ਗੀ ਪੇਸ਼ਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਥੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(151) ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ। ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਰਿਜ਼ਰਵੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦਾਖਲਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕਲ ਕਾਲਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

ਸਿੱਖ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਕੋਟੇ ਅਧੀਨ ਯੋਗਤਾ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇੱਕ ਕੋਟੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਯੋਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਅਕੈਡਮੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ (**ਸੁਪਰਾ**) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ,

**GURLEEN KAUR AND OTHERS v. STATE OF PUNJAB 204
AND OTHERS (J.S. Khehar, J.) (F.B.)**

ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਕੋਟੇ ਤਹਿਤ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਹੈ।

(152) ਮੋਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੱਤ ਸਵਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ 10 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਦੇ ਮੋਸ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੱਤ ਸਵਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਬਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 12 ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 10 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਸਿੱਟੇ ਇੱਥੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦਬਾਏ ਗਏ ਮੁੱਦੇ, ਵੱਖਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਤਰ ਹੈ। , ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਤ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(153) ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਕਲਨ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੂਚਕਾਂਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਿੱਟੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹਨ। ਸੰਖੇਪਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(154) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇੰਸਟਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

12528/HC ILR—ਸਰਕਾਰ। ਪ੍ਰੋ. ਯੂ.ਟੀ., ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:— ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ